

Fond solidarnosti Europske unije

Korent, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:508617>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-01**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

PETRA KORENT

FOND SOLIDARNOSTI EUROPSKE UNIJE

Završni rad

Pula, 2018.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet ekonomije i turizma
«Dr. Mijo Mirković»

PETRA KORENT

FOND SOLIDARNOSTI EUROPSKE UNIJE

Završni rad

JMBAG: 0303041974, redovita studentica

Studijski smjer: Ekonomija

Predmet: Regionalna ekonomika

Znanstveno područje: društvene znanosti

Znanstveno polje: ekonomija

Znanstvena grana: opća ekonomija

Mentorica: doc. dr. sc. Lela Tijanić

Pula, rujan 2018.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana Petra Korent, kandidat za prvostupnika ekonomije, smjera Ekonomija ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, rujan 2018. godine

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Petra Korent dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Fond solidarnosti Europske unije koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, rujan 2018. godine

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. FINANCIRANJE REGIONALNE POLITIKE EUROPSKE UNIJE	2
2.1. Strategija Europa 2020.....	2
2.2. Izvori financiranja regionalne politike	4
2.2.1. <i>Direktni poticaji</i>	10
2.2.2. <i>Indirektni poticaji</i>	11
2.2.3. <i>Dodatni izvori</i>	14
2.2.4. <i>Ostali fondovi i instrumenti</i>	15
3. RIZICI PRIRODNIH KATASTROFA	17
3.1. Europska unija i prirodne katastrofe	18
3.2. Upravljanje rizicima od prirodnih nepogoda	21
3.2.1. <i>Okvir za smanjenje rizika od katastrofa</i>	23
3.2.2. <i>Glavni rizici u Europi</i>	24
4. FOND SOLIDARNOSTI EUROPSKE UNIJE	26
4.1. Osnovna obilježja Fonda solidarnosti Europske unije	26
4.2. Podnošenje zahtjeva za korištenje Fonda solidarnosti Europske unije	27
4.3. Reforme Fonda solidarnosti Europske unije	29
4.4. Iskoristivost Fonda solidarnosti Europske unije	30
5. PRIMJERI FINANCIRANJA IZ FONDA SOLIDARNOSTI EU	34
5.1. Austrija	40
5.2. Bugarska	41
5.3. Cipar	42
5.4. Češka Republika	42
5.5. Francuska	43
5.6. Grčka	43
5.7. Hrvatska	45
5.8. Italija.....	46
5.9. Njemačka	47
5.10. Portugal.....	48
5.11. Rumunjska	49
5.12. Slovenija	49
5.13. Srbija.....	50

5.14. Španjolska	51
5.15. Ujedinjeno Kraljevstvo.....	51
5.16. Sredstva dodijeljena za 2018. godinu	51
6. ZAKLJUČAK	53
LITERATURA	54
POPIS TABLICA	62
POPIS SLIKA	62
POPIS GRAFIKONA	62
SAŽETAK	63
SUMMARY	64

1. UVOD

Prosječan broj prirodnih katastrofa u svijetu znatno je porastao u razdoblju nakon 1950. godine. Uzroci porasta klimatskih katastrofa su rast i suvremeni način života stanovništva te proces urbanizacije zbog kojih dolazi do zagađivanja okoliša. Navedeno rezultira povećanjem broja i jačanjem snage hidrometeoroloških događaja. Pojedina regionalna i urbana područja posebno su podložna negativnim utjecajima klimatskih promjena te nerijetko nemaju mogućnosti spriječiti negativne posljedice koje prirodne nepogode mogu uzrokovati. U okviru regionalne politike Europske unije (EU-a) sve se više prepoznaje potreba suočavanja s rizicima prirodnih nepogoda (uz ostale promjene koje su rezultat novih izazova).

Zbog štete koje prirodne katastrofe uzrokuju, EU je također osnovala Fond solidarnosti EU-a. Fond omogućuje svim zemljama članicama EU-a pomoć u obliku potrebnih resursa u slučajevima kada su suočene s posljedicama prirodnih katastrofa. Na EU razini, definiran je određeni iznos koji je namijenjen za sve članice zajedno, a isplaćuje se pojedinim državama u obliku bespovratnih sredstava.

Cilj ovog rada je analizirati ulogu te pojasniti način djelovanja Fonda solidarnosti EU-a. Na početku rada (u drugom poglavlju) ukratko će se opisati financiranje regionalne politike EU-a, koja je glavni instrument postizanja kohezije EU-a. U okviru istog poglavlja bit će riječi o Europi 2020, temeljnom strateškom dokumentu na razini integracije, koja sadrži osnovne razvojne ciljeve EU-a i predstavlja okvir za provedbu regionalne politike, a nakon toga se detaljnije objašnjavaju izvori financiranja. U trećem poglavlju prikazuju se rizici prirodnih katastrofa čiji se broj povećava, a samim time dolazi do ekonomskih gubitaka zemalja. Upravo iz tog razloga osnovan je Fond solidarnosti EU-a koji je detaljnije obrađen u četvrtom poglavlju. U petom poglavlju bit će navedeni primjeri korištenja sredstava iz Fonda solidarnosti prema pojedinim državama članicama EU-a koje su bile pogođene prirodnim katastrofama. U zaključku rada sintetizirani su glavni rezultati i zaključci analize.

U radu su korištene metode deskripcije, analize, sinteze, komparacije, indukcije te statistička metoda.

2. FINANCIRANJE REGIONALNE POLITIKE EUROPSKE UNIJE

Prije opisa financiranja regionalne politike u nastavku se navode bitna obilježja Europe 2020, glavne strategije EU-a za rast i zapošljavanje, budući da se financiranje usmjerava prema ciljevima postavljenim na razini integracije.

2.1. Strategija Europa 2020.

„Europa 2020. je temeljni strateški dokument na razini EU-a koja nasljeđuje Lisabonsku strategiju i sadrži razvojne ciljeve EU-a“.¹ Predstavlja „strategiju koja treba pomoći da se EU pretvori u (pametnu, održivu i uključivu) ekonomiju koja će ostvarivati visoke stope zaposlenosti, produktivnosti i društvene povezanosti“.²

Kako bi se ostvarili razvojni ciljevi potrebno je potaknuti realizaciju potencijala gospodarstva te pronaći nove puteve rasta i stvaranja novih radnih mjesta na način da se provedu programi ekonomskih reformi. Europa 2020. ima tri prioriteta:

- 1) Pametan rast - razvoj gospodarstva utemeljenog na znanju i inovacijama. Pomoću pametnog rasta postiže se jačanje znanja i inovacija koji tada služe kao pokretači budućeg rasta. Nastoji se podići kvaliteta obrazovanja, transfer inovacija, bolje korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija. Kako bi postigli veći uspjeh potrebno je „pokretače“ spojiti s poduzetništvom, financijama i fokusiranjem na tržišne mogućnosti.³
- 2) Održiv rast - uključuje efikasnu upotrebu resursa i energije, ekološki prihvatljivo i konkurentno gospodarstvo.⁴ Označava izgradnju održivog i konkurentnog gospodarstva koje učinkovito iskorištava resurse. Uključuje razvoj novih

¹ I. Maletić (ur.), *EU PROJEKTI - od ideje do realizacije*, Zagreb, TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje, 2016., str. 13.

² Z. Savić, R. Gelo i S. Bukovac, *Ususret fondovima Kohezijske politike u Hrvatskoj - Kohezijska politika, Strukturni fondovi, Kohezijski fond i primjeri*, Zagreb, Hrvatska gospodarska komora, 2013., str. 7. Dostupno na: http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Edukativni%20kutak/Publikacije/web_publicacija_kohezija_2013.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

³ Europska komisija, *Europa 2020. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast*, Bruxelles, Europska komisija, 2010., str. 14. Dostupno na: <https://mzo.hr/sites/default/files/migrated/europa-2020.pdf>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁴ I. Maletić (ur.), op. cit., str. 13.

tehnologija pa tako i zelenu tehnologiju, ubrzava razvoj korištenja informacijskih tehnologija te jačanje konkurentnih prednosti poslovanja.⁵

- 3) Uključiv rast - obuhvaća veće uključivanje u tržište rada, stjecanje novih vještina te borbu protiv siromaštva.⁶

Tri prioriteta pobliže su definirana u pet ciljeva:

- 1) „Zapošljavanje - 75 % populacije u dobi između 20 i 64 godine trebalo bi biti zaposleno
- 2) Inovacije - 3 % bruto domaćeg proizvoda (BDP-a) EU treba investirati u istraživanje i razvoj
- 3) Klimatske promjene - treba ispuniti klimatsko-energetske ciljeve „20/20/20“ (uključujući i do 30 % smanjenja emisije CO₂ ako okolnosti dopuštaju)
- 4) Obrazovanje - postotak osoba koje rano napuste školovanje trebao bi biti ispod 10 %, a najmanje 40 % mlađe generacije trebalo bi završiti tercijarni (ili njemu odgovarajući) stupanj obrazovanja
- 5) Siromaštvo - 20 milijuna manje ljudi trebalo bi biti u opasnosti od siromaštva“.⁷

Ukoliko se navedeni ciljevi ostvare, Komisija predviđa da će doći do stvaranja novih radnih mjesta te se predviđa i povećanje BDP-a EU-a. Za ostvarenje ciljeva, Europa 2020. sadrži sedam ključnih inicijativa:

- 1) „Unija inovacija: cilj je poboljšati uvjete i pristup financijskim sredstvima za istraživanje i inovacije, kako bi se inovativne ideje u konačnici mogle pretvoriti u proizvode i usluge te tako potaknuti rast i otvoriti nova radna mjesta.
- 2) Mladi u pokretu: cilj je povećati učinkovitost obrazovnih sustava i olakšati ulazak mladih na tržište rada. To se između ostalog postiže programima studiranja, učenja i izobrazbe koje financira EU, kao i platformama kojima se mladima pomaže da pronađu zaposlenje diljem EU-a.
- 3) Digitalna agenda za Europu: cilj je ubrzati razvoj brzog interneta i širiti informacijske i komunikacijske tehnologije.
- 4) Učinkovita Europa u pogledu korištenja resursa: cilj je pomoći odvojiti gospodarski rast od korištenja resursa. Njome se potiče prijelaz na

⁵ Europska komisija, 2010., op. cit., str. 17.

⁶ M. Belić, *Potpore i javni natječaji iz EU fondova*, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2011., str. 19.

⁷ Z. Savić, R. Gelo i S. Bukovac, op. cit., str. 7.

gospodarstvo s niskim emisijama ugljika, veće korištenje obnovljivih izvora energije, razvoj zelenih tehnologija i modernizirani sektor prometa te se promiče energetska učinkovitost.

- 5) Industrijska politika u doba globalizacije: cilj je poboljšati poslovno okruženje, posebno za mala i srednja poduzeća, tako da im se, primjerice, poboljša pristup kreditima i smanji birokracija. Inicijativom se potiče i razvoj snažnog održivog industrijskog temelja kojim će se omogućiti uvođenje inovacija i konkurentan nastup na svjetskoj razini.
- 6) Program za nove vještine i radna mjesta: cilj je modernizirati tržišta rada i poboljšati ulogu i položaj ljudi razvijanjem njihovih vještina i poboljšanjem fleksibilnosti i sigurnosti u radnom okruženju. Cilj je i pomoći radnicima da lakše traže zaposlenje diljem EU-a kako bi se bolje uskladile ponuda i potražnja na tržištu rada.
- 7) Europska platforma protiv siromaštva: cilj joj je osigurati socijalnu i teritorijalnu koheziju tako što će se siromašnima i socijalno isključenima omogućiti pristup tržištu rada i pomoći da postanu aktivni članovi društva⁸.

Kao što je ranije istaknuto, regionalna politika EU-a podržava ostvarivanje opisanih ciljeva i pri tome se koriste različiti instrumenti financiranja koji se prikazuju u nastavku rada nakon kratkog objašnjenja uloge i temeljnih obilježja politike.

2.2. Izvori financiranja regionalne politike

„Regionalna politika instrument je financijske solidarnosti i kohezije EU čiji je cilj smanjenje razvojnih razlika među regijama zemalja članica. Usmjerena je na poboljšanje uvjeta života i rada građana najmanje razvijenih dijelova Unije, ali i na smanjenje razlika u bogatstvu među pojedinim regijama“.⁹

Naime, regije i zemlje članice EU-a različito napreduju tj. postoje velike razlike u stupnju konvergencije. Neki od uzroka su zemljopisna udaljenost i prirodne

⁸ Europska komisija - Glavna uprava za komunikaciju, *Politike Europske unije: Europa 2020.: europska strategija rasta*, Luksemburg, Ured za publikacije Europske unije, 2015., str. 3./4. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/cb881824-b0e3-480d-b8a9-03c01570b2a8/language-hr/format-PDF/source-87491431>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁹ M. Kesner-Škreb, „Regionalna politika Europske unije“, *Financijska teorija i praksa*, vol. 33, br. 1, 2009., str. 103. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/36053>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).

karakteristike, društveno-ekonomske posljedice ili kombinacija tih činitelja. Učinak različitih ograničavajućih odrednica ogleđa se u negativnim ili stagnirajućim trendovima stope rasta, visokoj stopi nezaposlenosti, neadekvatnoj infrastrukturi, lošoj kvaliteti obrazovanja i sl. Prema visini BDP-a po stanovniku najrazvijenije regije su u urbanim dijelovima Londona, Luksemburga, regijama *Southern and Eastern* u Irskoj, *Région de Bruxelles-Capitale* u Belgiji te Hamburg u Njemačkoj. Najsiromašnije regije u EU nalaze se u istočnim dijelovima; od Latvije do Grčke, južne Italije, južne Španjolske i većine Portugala, dok se u ostalim državama članicama također nalaze slabije razvijena područja.¹⁰ Upravo zbog takvih velikih razlika jedan od temeljnih ciljeva regionalne politike jest smanjenje istih. Također, ideja je stvoriti potencijal kako bi regije mogle postići veći rast i konkurentnost u budućnosti te istodobno razmjenjivati ideje i najbolje prakse.¹¹ Najbolji primjer koji nam pokazuje kako je moguće smanjiti te razlike jest Irska koja je 1973. postala članicom EU-a sa BDP-om 64 % nižim od prosjeka Unije, a koji je danas među najvišima. Zemlje koje su 2004. godine postale članicama EU-a imale su nizak dohodak po stanovniku (niži od Grčke) te su se smatrale najsiromašnijim članicama EU-15, osim Cipra i Slovenije kojima je dohodak bio nešto viši.¹² Slijedom istog, regionalne nejednakosti su postale češće nego regionalne jednakosti.

Nadalje, za razdoblje od 2007.-2013. promijenio se proračun Unije te su kreirane i nove smjernice za provedbu regionalne politike. U tom je razdoblju utrošeno 36 % proračuna EU za potrebe realizacije ciljeva regionalne politike, što u razdoblju od sedam godina donosi gotovo 350 milijardi eura. Dvanaest zemalja koje su se pridružile EU nakon 2004. godine u razdoblju od sedam godina imale su pravo na gotovo 51 % ukupnih sredstava namijenjenih regionalnom razvoju.¹³

Napori regionalne politike tada su bili usmjereni na tri cilja: konvergenciju, konkurentnost i kooperaciju.¹⁴

¹⁰ Eurostat, *GDP at regional level - Top 5 regions in the EU 2016.*, 2018. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/GDP_at_regional_level#Regional_gross_domestic_product_.28GDP.29_per_inh_abitant, (pristupljeno 23. rujna 2018.).

¹¹ European Commission, *Regional Policy - Why do we need regional policy?*, 2015c. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/why/index_en.htm, (pristupljeno 18. rujna 2018.).

¹² M. Kesner-Škreb, op. cit., str. 103.

¹³ Ibidem, str. 103./104.

¹⁴ Ibidem, str. 104.

- 1) Konvergencija - u najslabije razvijenim državama članicama EU-a i regijama nastoji se ubrzati konvergencija poticanjem gospodarskog rasta i zaposlenosti¹⁵ te se pomaže regijama čiji je BDP po stanovniku manji od 75 % prosjeka EU-a kako bi sustigle razvijenije. Pojedine europske regije koje su formirane prije proširenja 2007., 2004. i prelaze prag BDP-a od 75 % (jer se ulaskom novih članica smanjio i prosječni BDP EU-a) primaju „*phasing out*“ potporu do 2013.¹⁶ Cilj se financira sredstvima iz fondova: Europski fond za regionalni razvoj (engl. *European Regional Development Fund*, ERDF), Europski socijalni fond (ESF) i Kohezijski fond.

„Vrste projekata financiranih u sklopu tog cilja su: unapređenje osnovne infrastrukture, pomaganje poduzećima, pročišćavanje vode i gospodarenje otpadom, brze internetske veze, izobrazba, otvaranje radnih mjesta itd.“¹⁷

- 2) Konkurentnost - „cilj je razvoj ekonomskih i socijalnih promjena, poticanje inovacija, poduzetništva, zaštite okoliša i razvoj tržišta rada u regijama koje nisu obuhvaćene ostvarenjem cilja konvergencije“.¹⁸

Ovaj cilj ima dvostruki pristup: razvojni programi pomoći će regijama u predviđanju i promicanju ekonomskih promjena npr. kroz prethodno navedene ciljeve te će više radnih mjesta i boljih poslova biti podržano prilagodbom radne snage i ulaganjem u ljudske resurse. U okviru cilja financiraju se i „*phasing in*“ regije, koje su u prethodnom programskom razdoblju bile regije financirane u okviru 1. cilja.¹⁹ Financiranje konkurentnosti provodi se pomoću ERDF-a i ESF-a.²⁰

- 3) Kooperacija - „cilj je Unije jačanje kooperacije na međugraničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj razini na području urbanoga, ruralnoga i obalnog razvoja te ubrzanje razvoja ekonomskih odnosa među malim i srednjim poduzećima. Financiranje se provodi putem ERDF-a“.²¹

Slika 1 prikazuje sintetizirani pregled ciljeva i fondova iz kojih se financiraju.

¹⁵ Loc. cit.

¹⁶ Krutak d.o.o. - EU Asistent, *One stop shop for EU funds - Konvergencija*, 2018b. Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/content/konvergencija>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).

¹⁷ Loc. cit.

¹⁸ M. Kesner-Škreb, op. cit., str. 104.

¹⁹ European Commission, *Regional Policy - Key objectives*, 2015b. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/object/index_en.htm, (pristupljeno 18. rujna 2018.).

²⁰ M. Kesner-Škreb, op. cit., str. 104.

²¹ Loc. cit.

Slika 1. Ciljevi, strukturni fondovi i instrumenti

Ciljevi	Strukturni fondovi i instrumenti		
Konvergencija	ERDF	ESF	Kohezijski fond
Konkurentnost i zaposlenost	ERDF	ESF	
Kooperacija	ERDF		

Izvor: European Commission, *Regional Policy - Key objectives*, 2015b. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/object/index_en.htm, (pristupljeno 18. rujna 2018.).

U razdoblju od 2014.-2020. godine predstavljeni su novi ciljevi regionalne politike; prvi cilj je „Ulaganje u rast i radna mjesta“, dok je drugi cilj „Europska teritorijalna suradnja“. Komisija tim pojednostavljenim ciljevima nastoji održati korak s strategijom Europa 2020 gdje je opseg intervencije diferenciran prema razinama ekonomskog razvoja i gdje sve regije pridonose učinku u ostvarenju ciljeva.²²

Iako je Europa na dobrom putu prema oporavku gospodarstva još uvijek su ograničena financijska sredstva pa je potrebno osigurati da EU može učiniti što više sa što manje novaca te na taj način osigurati dodanu vrijednost za svaki euro izdvojen na europskoj razini. Na kraju 2013. godine donesen je novi zakonodavni paket o regionalnoj politici gdje je EU preispitala cjelokupni pristup financiranju za razdoblje od 2014. do 2020. Između 2014. do 2020. u pojedine regije EU-a bit će uloženo više od 351,8 milijardi eura.²³ Ako se uzme u obzir cjelokupni nacionalni doprinos te učinak pojedinih financijskih instrumenata, tada će opći učinak ulaganja EU-a za 2014.-2020. vjerojatno biti viši od 500 milijardi eura.²⁴

²² J. Hahn, „Cohesion Policy 2014-2020 – The investment strategy for future EU growth and competitiveness“, *Panorama*, Winter 2011/2012, 40, 2011. str. 5. Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag40/mag40_en.pdf, (pristupljeno 23. rujna 2018.).

²³ Europska komisija - Glavna uprava za komunikaciju, *Politike Europske unije: Regionalna politika*, Luksemburg, Ured za publikacije Europske unije, 2014., str. 10. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e8b473ab-ebc2-4408-8419-d6f77de3aeeb/language-en>, (pristupljeno 18. rujna 2018.).

²⁴ Ibidem, str. 3.

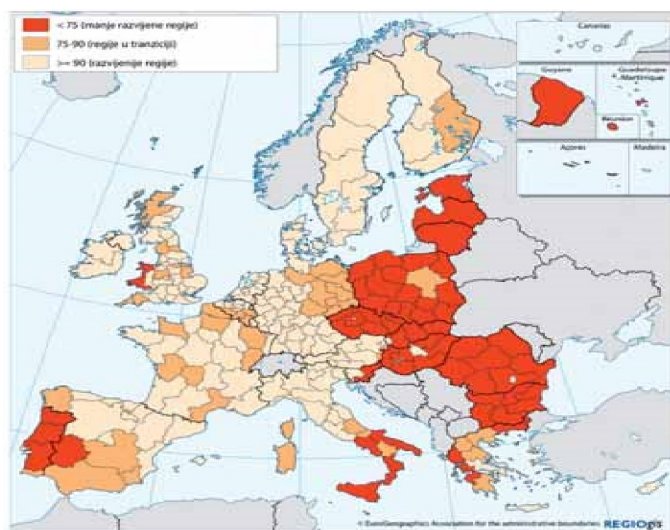
Velik dio ulaganja EU-a usmjeren je i dalje na slabije razvijene regije. Slabije razvijenim regijama na taj se način kontinuirano pomaže kako bi ostvarile svoj gospodarski potencijal.²⁵

Potporna i „stopa sufinanciranja“ definiraju se prema razini gospodarskog razvoja svake regije:

- 1) slabije razvijene regije (BDP po stanovniku: < 75 % prosjeka EU-27),
- 2) regije u tranziciji (BDP po stanovniku: 75 % do 90 % prosjeka EU-27),
- 3) razvijenije regije (BDP po stanovniku: > 90 % prosjeka EU-27).²⁶

U nastavku je navedena podjela prikazana na slici 2 prema NUTS 2 regijama. NUTS se odnosi na nomenklaturu prostornih jedinica za statistiku koja se utvrđuje na temelju broja stanovnika (NUTS 1: 3 000 000 - 7 000 000; NUTS 2: 800 000 - 3 000 000; NUTS 3: 150 000 - 800 000).²⁷ NUTS 2 razina bitna je kod definiranja regija prema prikazanoj klasifikaciji kao i u provedbi regionalne politike EU-a.

Slika 2. Simulacija NUTS II regija, 2014. - 2020.

Izvor: Z. Savić, R. Gelo i S. Bukovac, *Ususret fondovima Kohezijske politike u Hrvatskoj - Kohezijska politika, Strukturni fondovi, Kohezijski fond i primjeri*, Zagreb, Hrvatska gospodarska komora, 2013., str. 15. Dostupno na: http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Edukativni%20kutak/Publikacije/web_publicacija_kohezija_2013.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

²⁵ Loc. cit.

²⁶ Ibidem, 2014., op. cit., str. 10.

²⁷ Z. Savić, R. Gelo i S. Bukovac, op. cit., str. 16.

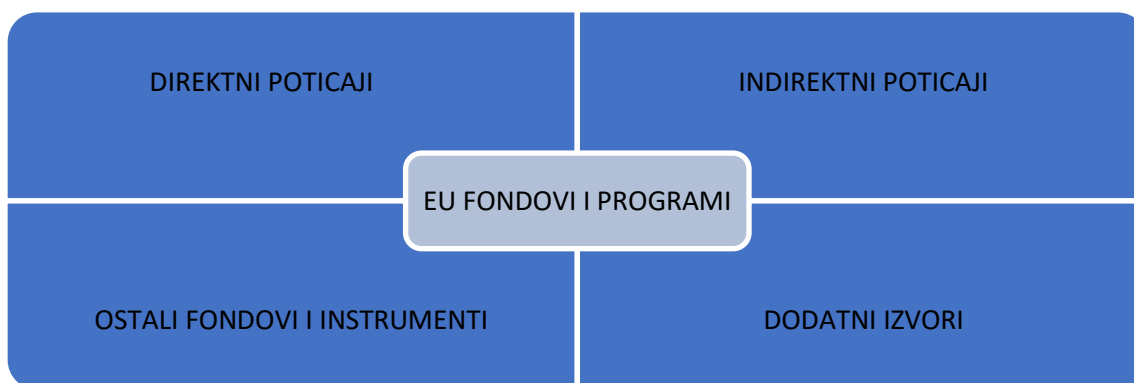
Za provedbu regionalne politike EU nudi fondove i programe koji se veoma razlikuju po strukturi financiranja, po izvorima sredstava, ali i po oblicima pomoći koji se dodjeljuju korisnicima. Pojedini fondovi financiraju se iz proračuna EU-a, no postoje programi i fondovi koji jedan dio povlače iz proračuna EU-a, a ostatak se financira iz nacionalnih proračuna ili drugih izvora kao što su mogućnosti koje nude npr. Europska investicijska banka ili Europska banka za obnovu i razvoj.

EU pruža različite oblike pomoći kao što su:

- 1) Bespovratna sredstva - sredstva u obliku grantova za koje Europska komisija ili ovlaštena nacionalna tijela raspisuju pozive za dodjelu tih sredstava.
- 2) Javni natječaji za nabavu - natječaji za nabavu roba, izvođenje radova ili pružanje usluga, a raspisuju se po preciznim kriterijima.
- 3) Zajmovi - Europska investicijska banka i Europska banka za obnovu i razvoj u suradnji s komercijalnim bankama omogućavaju povoljne kredite za javna poduzeća, mala i srednja poduzeća ili za infrastrukturne projekte.
- 4) Garancije - koje su uglavnom namijenjene za obnovu i razvoj inovativnih tehnologija i proizvoda koji snose veliki tržišni rizik.²⁸

U nastavku se navodi prikaz jedne od podjele fondova i programa EU-a koji će detaljnije biti objašnjeni u idućim potpoglavljima.

Slika 3. Struktura fondova i programa EU-a

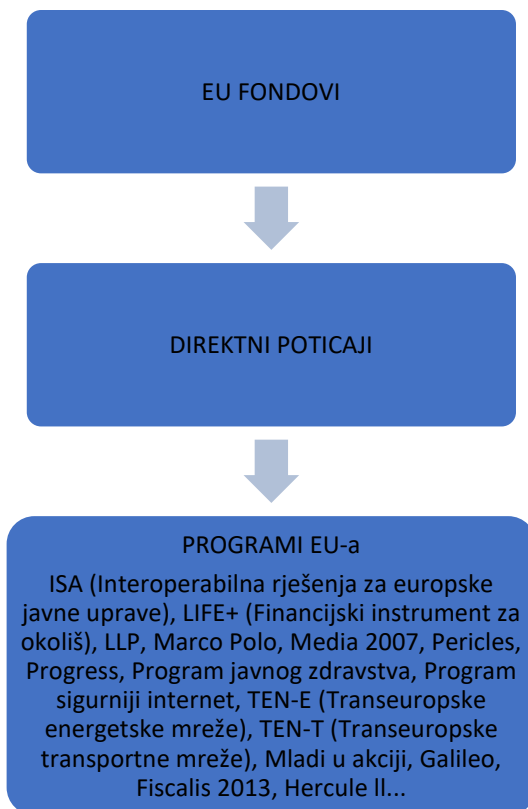
Izvor: M. Belić, Potpore i javni natječaji iz EU fondova, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2011., str. 38.

²⁸ M. Belić, op. cit., str. 37.

2.2.1. Direktni poticaji

Direktni poticaji su programi EU-a (odabrani primjeri navedeni su na slici 4). Njihova sredstva dolaze iz općeg proračuna EU-a. Namijenjeni su pravnim (i fizičkim) osobama iz zemalja članica, ali i iz zemalja koje su sklopile ugovore i platile pristupnine za neke od programa. Programi EU-a mijenjaju se s vremenom te se stvaraju novi programi dok se pojedini ukidaju ili spajaju u veće cjeline.²⁹ Sukladno navedenom, npr. programi FP7 i CIP zamijenjeni su novim programima EU-a za razdoblje 2014.-2020: Horizon 2020 i COSME, dok je sedam programa u području obrazovanja zamijenjeno programom Erasmus za sve. Programima se upravlja iz centara institucija EU-a u Bruxellesu i Luksemburgu.³⁰

Slika 4. Direktni poticaji

Izvor: prema M. Belić, *Potpore i javni natječaji iz EU fondova*, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2011., str. 38.

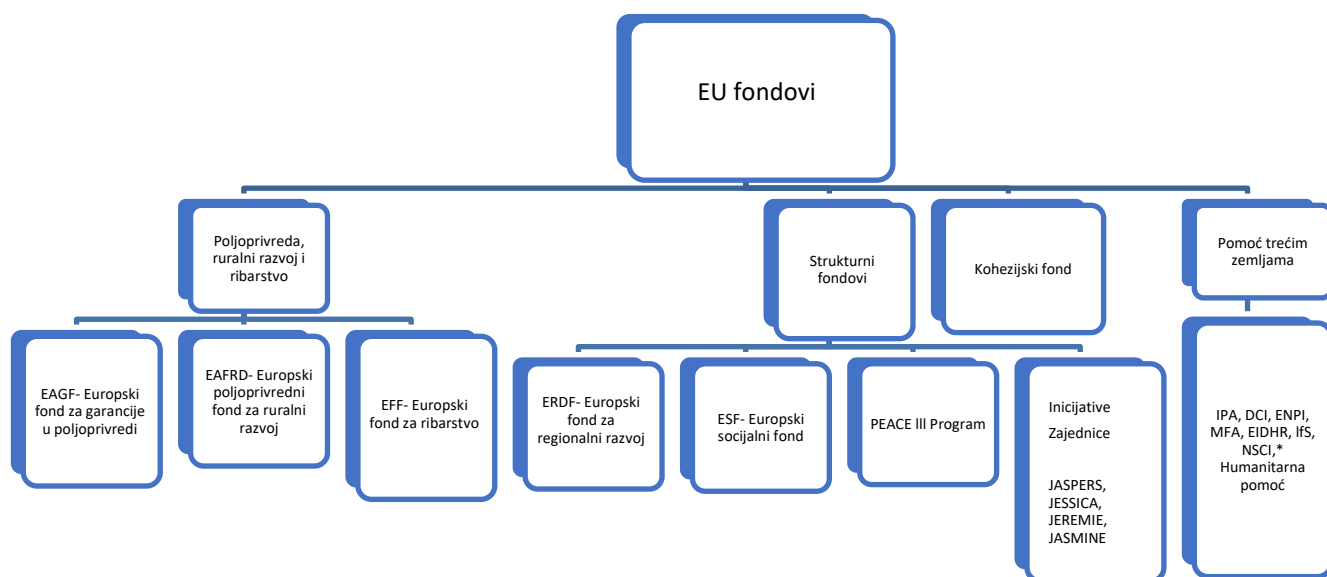
²⁹ Ibidem, str. 38.

³⁰ K. A. Dujmović, J. Jagić, J. i A. Vela, *Praktični vodič za korisnike EU fondova u Hrvatskoj*, Zagreb, Hrvatska udruga poslodavaca, 2012., str. 42. Dostupno na: <https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Međunarodna/Sandra/Prakticni%20vodic%20za%20korisnike%20EU%20fondova.pdf>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).

2.2.2. Indirektni poticaji

Indirektni poticaji su uglavnom decentralizirani programi. Uključuju strukturne fondove i Kohezijski fond, fondove za poljoprivredu, ruralni razvoj, ribarstvo, pomoć trećim zemljama (slika 5). Čine najveći dio proračuna EU-a. Svaka članica ima svoja tijela koja su odgovorna za provedbu, odnosno ona koja se brinu o samoj dodjeli bespovratnih sredstava, ali i objavi natječaja za javnu nabavu. U okviru indirektnih poticaja raspisuju se tenderi jer su pojedini fondovi, između ostalog, namijenjeni razvoju infrastrukture (koju treba projektirati, izgraditi, održavati).³¹

Slika 5. Indirektni poticaji

*: IPA – Instrument za pretprijetnu pomoć, DCI – Instrument za razvojnu suradnju, ENPI – Instrument za europsku pograničnu suradnju, MFA – Instrument za makro-financijsku pomoć, EIDHR – Europski instrument za promidžbu demokracije i ljudskih prava, IFS – Instrument za stabilnost, NSCI – Instrument za suradnju u području nuklearne sigurnosti.

Izvor: M. Belić, *Potpore i javni natječaji iz EU fondova*, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2011., str. 39.

³¹ M. Belić, op. cit., str. 39.

U razdoblju 2014.-2020. najznačajniji fondovi za financiranje provedbe regionalne politike su Europski strukturni i investicijski fondovi: ERDF, ESF, Kohezijski fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.³²

U nastavku se objašnjavaju prva tri navedena fonda koja su i u prošlom programskom razdoblju imala glavnu ulogu u provedbi regionalne politike.

ERDF ima za cilj jačanje ekonomske i socijalne kohezije te smanjivanje razlika u razvoju između regija unutar EU-a.³³ Fond uglavnom financira³⁴:

- izravne potpore poduzećima (posebno malim i srednjim poduzećima) za stvaranje održivih radnih mjesta;
- ulaganja u infrastrukturu vezanu za okoliš, energiju, promet, istraživanje i razvoj, telekomunikacije;
- financijske instrumente (npr. lokalne razvojne fondove itd.) u cilju poticanja regionalnog i lokalnog razvoja i poticanja suradnje između gradova i regija;
- mjere tehničke pomoći.

Osnovan je 1975. godine i najveći je od tri glavna fonda (u odnosu na ESF te Kohezijski fond).³⁵

ESF također za cilj ima smanjenje razlika u životnom standardu i blagostanju u državama članicama EU-a i njihovim regijama. Time utječe na promicanje gospodarske i socijalne kohezije.³⁶

Pobliže, ESF podupire aktivnosti u zemljama članicama u sljedećim područjima³⁷:

- prilagodba radnika i poduzeća: programi cjeloživotnog učenja, oblikovanje i širenje inovativnih radnih organizacija;
- pristup tržištu rada za sve nezaposlene, žene i migrante;

³² Europski strukturni i investicijski fondovi, *EU fondovi*, 2018. Dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/>, (pristupljeno 2. rujna 2018.).

³³ Krutak d.o.o. - EU Asistent, *One stop shop for EU funds - Europski fond za regionalni razvoj*, 2018a. Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/program/europski-fond-za-regionalni-razvoj>, (pristupljeno 18. rujna 2018.).

³⁴ M. Belić, op. cit., str. 79.

³⁵ M. Kesner-Škreb, op. cit., str. 104.

³⁶ Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, *Europski socijalni fond*, 2014. Dostupno na: <http://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/>, (pristupljeno 18. rujna 2018.).

³⁷ European Commission, *European Social Fund*, 2015a. Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/fse/index_en.htm, (pristupljeno 18. rujna 2018.).

- socijalna integracija osoba u nepovoljnom položaju i borba protiv diskriminacije na tržištu rada;
- jačanje ljudskog kapitala reformiranjem obrazovnih sustava i uspostavom mreže učilišta.

Utemeljen je 1958. godine (predstavlja najstariji strukturni fond).³⁸

Kohezijski fond financira ulaganja u ekološku i prometnu infrastrukturu i razvoj obnovljivih izvora energije. Sredstva su namijenjena zemljama članicama čiji je BDP niži od 90 postotnog prosjeka EU. Odnosi se na nove zemlje članice, Portugal i Grčku, a osnovan je 1994.³⁹

„Regionalna politika djeluje kao katalizator za buduća financiranja iz javnih i privatnih izvora ne samo time što obvezuje države EU-a na sufinanciranje projekata iz nacionalnih proračuna već i zato što pridonosi povjerenju ulagača“.⁴⁰

Zaključno, može se istaknuti da se sredstva koje regionalna politika nudi u okviru fondova koriste za financiranje razvoja značajnog broja različitih tematskih područja kao što su: inovacije, prometna i komunikacijska infrastruktura, poticanje malih i srednjih poduzeća odnosno njihova inovativnost i konkurentnost, otvaranje novih radnih mjesta, modernizacija obrazovnih sustava, smanjenje siromaštva, poticanje prelaska na gospodarstvo koje nema štetan utjecaj na okoliš, prilagodba klimatskim promjenama, urbani razvoj, razvoj poljoprivrede, ribarstva i sl. te se njihovim učinkovitim korištenjem može doprinijeti ostvarivanju kohezije i bržem ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020. Tome pridonose i dodatni izvori financiranja koji se prikazuju u idućem potpoglavlju.

³⁸ Europska komisija - Glavna uprava za komunikaciju, 2014., op. cit., str. 7.

³⁹ M. Kesner-Škreb, op. cit., str. 104.

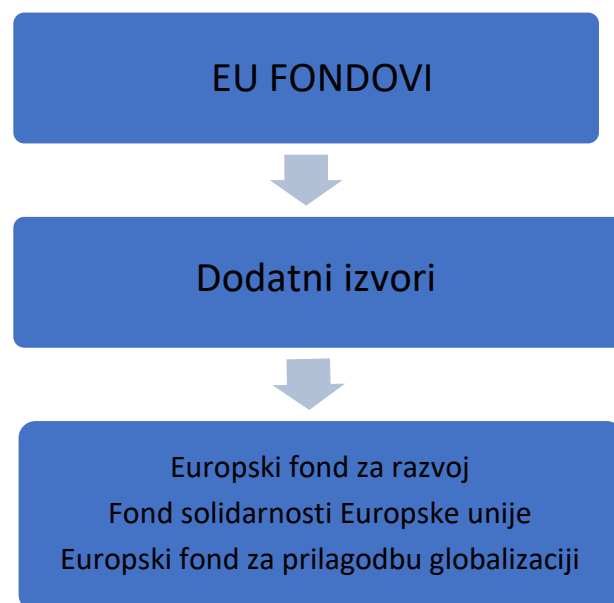
⁴⁰ Europska komisija - Glavna uprava za komunikaciju, 2014., op. cit., str. 3.

2.2.3. Dodatni izvori

Dodatni izvori sastoje se od tri fonda (prema slici 6)⁴¹:

- 1) Europski fond za razvoj - ne financira se iz proračuna EU-a, već iz doprinosa članica, a namijenjen je trećim zemljama kako bi se suzbilo siromaštvo.
- 2) Fond solidarnosti EU-a - fond je namijenjen za prilagodbu globalizaciji i financira se iz općeg proračuna EU-a. Njime se upravlja centralizirano, a usmjeren je hitnim intervencijama u zemljama članicama. Koristi se za saniranje šteta koje su nastale prirodnim nepogodama, ekološkim katastrofama ili terorističkim napadima.
- 3) Europski fond za prilagodbu globalizaciji - namijenjen je za prekvalifikaciju otpuštenih radnika zbog utjecaja globalizacijskih procesa i krize te je relativno novi fond EU-a.

Slika 6. Dodatni izvori

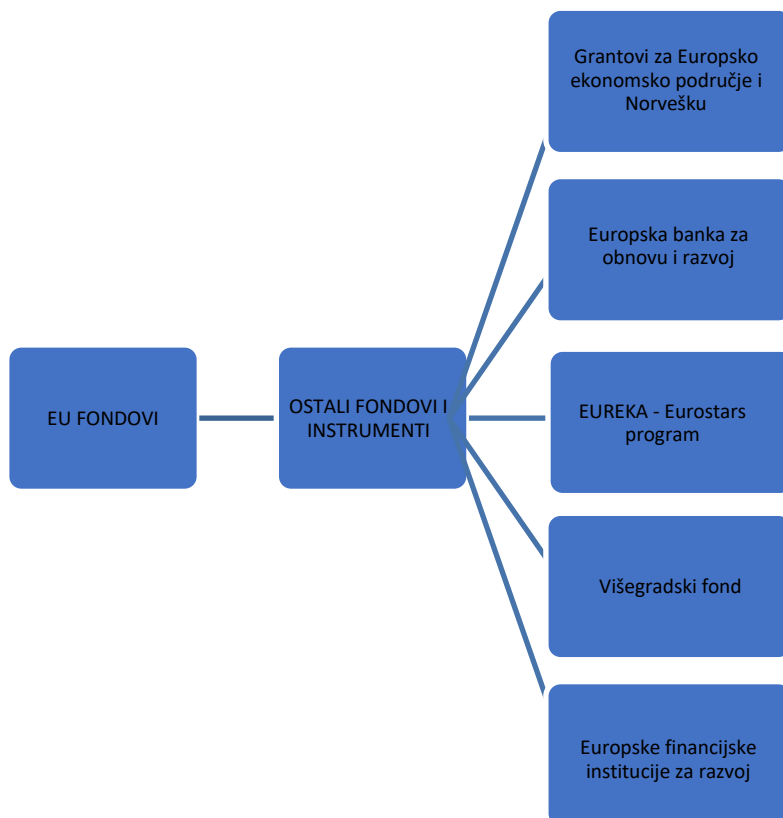
Izvor: M. Belić, *Potpore i javni natječaji iz EU fondova*, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2011., str. 40.

⁴¹ M. Belić, op. cit., str. 40.

2.2.4. Ostali fondovi i instrumenti

Dio sredstava za financiranje ne dolazi iz proračuna EU-a, već npr. iz ostalih financijskih institucija, kao što je Europska banka za obnovu i razvoj, a u tu grupu uključeni su zajmovi, garancije te tehnička pomoć. Nadalje, kao primjer može se uzeti program Eurostars koji većinu sredstava dobiva iz proračuna zemalja članica namijenjenih istraživanju i razvoju. Ti programi ne trebaju biti izravno povezani s EU te imaju poseban sustav upravljanja i implementacije.⁴²

Slika 7. Ostali fondovi i instrumenti (2007.-2013.)

Izvor: M. Belić, *Potpore i javni natječaji iz EU fondova*, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2011., str. 40.

⁴² K. A. Dujmović, J. Jagić, J. i A. Vela, op. cit., str. 44. i M. Belić, op. cit., str. 40.

Slika 7 sintetizirano prikazuje ostale fondove i instrumente, a to su⁴³:

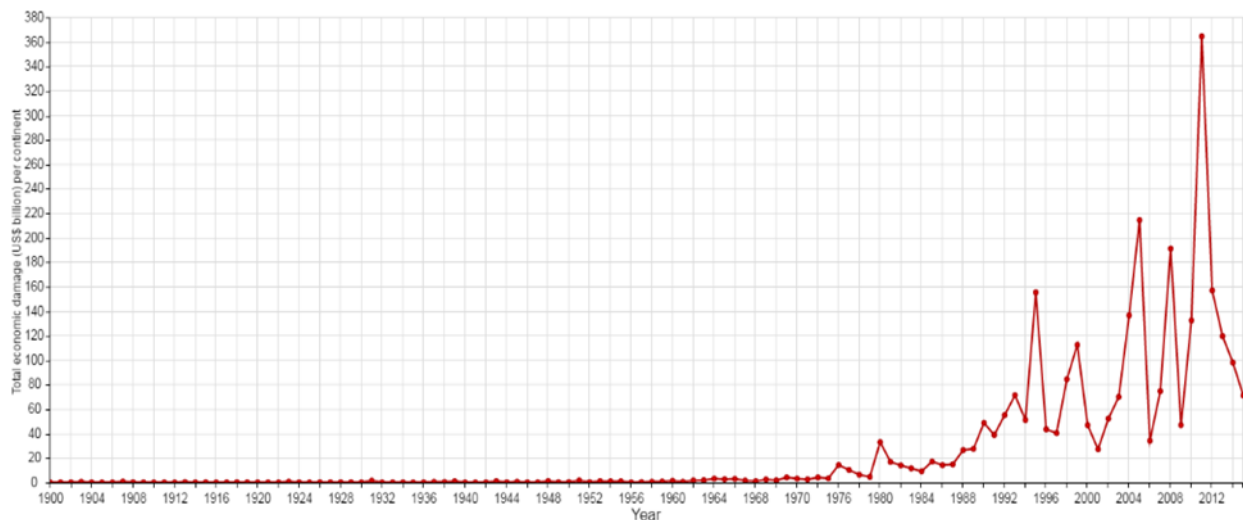
- 1) Grantovi za Europski ekonomski prostor i Norvešku - cilj je smanjenje gospodarskih i socijalnih razlika kao i jačanje veza zemalja članica.
- 2) Europska banka za obnovu i razvoj - međunarodna je institucija koja potiče poduzetništvo i investicije prvenstveno u privatni sektor.
- 3) Eureka - pokrenuta je 1985. godine. Predstavlja mrežu suradnje između malih i srednjih poduzeća, istraživačkih centara koji se bave industrijskom inovacijom i sveučilišta. Cilj joj je povećanje europske konkurentnosti kroz podupiranje inovativnih proizvoda i usluga. Proračun ovisi o državama članicama.
- 4) Višegradski fond - promiče suradnju poticanjem turističkih, znanstvenih, kulturnih projekata između zemalja članica i drugih zemalja (npr. zemalja istočne Europe, zapadnog Balkana, južnog Kavkaza).
- 5) Europske financijske institucije za razvoj - udruženje 15 bilateralnih institucija koje potiču ekonomske reforme kako bi se postigao gospodarski rast i smanjilo siromaštvo.

⁴³ K. A. Dujmović, J. Jagić, J. i A. Vela, op. cit., str. 44.

3. RIZICI PRIRODNIH KATASTROFA

U posljednjih 30 godina povećan je prosječan broj prirodnih katastrofa u svijetu, a u skladu s time i ekonomski gubici uzrokovani njima. Pobljiže, ti gubici su iznosili: 1950.-1959. gubitak od 53,6 milijarde američkih dolara (USD-a); 1960.-1969. 93,3 milijarde USD; 1970.-1979. 161,7 milijarde USD; 1980.-1989. 262,9 milijarde USD; 1990.-1999. 778,3 milijarde USD te su u razdoblju od 2000.-2009. zabilježeni gubici od 420,6 milijarde USD-a. 2011. ostvaren je vrhunac u iznosu od 364,07 milijardi USD štete (kao što je prikazano na grafu 1).⁴⁴

Graf 1. Prirodne katastrofe u svijetu i ukupna ekonomska šteta (1900.-2015., milijarde USD)

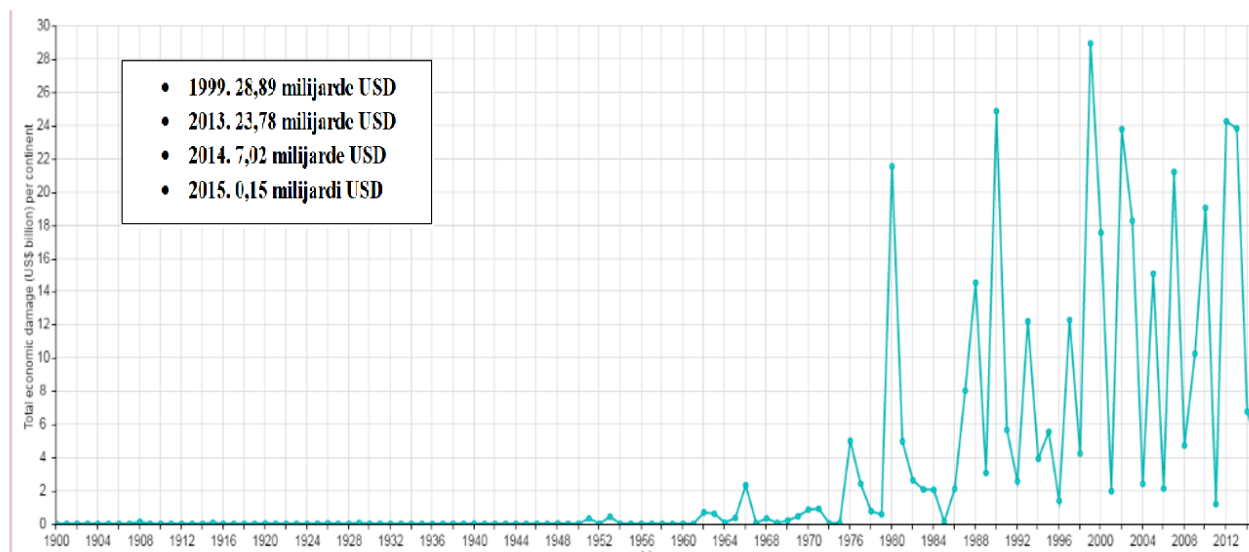
Izvor: M. Ionciă i E.-C. Petrescu, „The European Union Solidarity Fund: An Important Tool in the Recovery After Large-scale Natural Disasters“, *Romanian Statistical Review*, br. 1, 2016., str. 70. Dostupno na: http://www.revistadestatistica.ro/wp-content/uploads/2016/03/RRS01_2016_A6.pdf, (pristupljeno 07. kolovoza 2018.).

U posljednjem stoljeću, Europu je pogodilo nekoliko prirodnih katastrofa, koje su uzrokovale gospodarske posljedice (što je prikazano na grafu 2).⁴⁵

⁴⁴ M. Ionciă i E.-C. Petrescu, „The European Union Solidarity Fund: An Important Tool in the Recovery After Large-scale Natural Disasters“, *Romanian Statistical Review*, br. 1, 2016., str. 69./70. Dostupno na: http://www.revistadestatistica.ro/wp-content/uploads/2016/03/RRS01_2016_A6.pdf, (pristupljeno 07. kolovoza 2018.).

⁴⁵ Ibidem, str. 71.

Graf 2. Prirodne katastrofe u Europi i ukupna ekonomska šteta (1900.-2015., milijarde USD)

Izvor: M. Ioncič i E.-C. Petrescu, „The European Union Solidarity Fund: An Important Tool in the Recovery After Large-scale Natural Disasters“, *Romanian Statistical Review*, br. 1, 2016., str. 71. Dostupno na: http://www.revistadestatistica.ro/wp-content/uploads/2016/03/RRS01_2016_A6.pdf, (pristupljeno 07. kolovoza 2018.).

Rastući trend prirodnih katastrofa i njihovih ekonomskih posljedica mogu se dijelom objasniti kroz rast stanovništva, naseljavanjem u osjetljiva područja, uništavanjem okoliša i klimatskim promjenama. Navedeno na kraju rezultira povećanjem broja i jačine nepovoljnih hidrometeoroloških događaja. Zahvaljujući razvoju informacijske tehnologije, u današnje vrijeme je mnogo lakše pratiti klimatsku katastrofu (kao što su poplava, potres, razorni valovi, obilne kiše, suše i olujni vjetrovi) te ekonomske učinke.

U nastavku se potpunije obrađuje istaknuta problematika na području EU.

3.1. Europska unija i prirodne katastrofe

Proučavanjem povijesnih zapisa, ali i praćenjem sadašnjih zbivanja može se zaključiti da su pojedina područja podložnija poplavama od ostalih. Središnja i jugoistočna Europa u nekoliko posljednjih godina najviše su pogođene poplavama. Na tim područjima također su zabilježeni vodni maksimumi na velikim rijekama poput: Drave, Dunava, Mure, itd. Poplave su prouzročile veoma velike štete, a najviše ih je nastalo

pucanjem brana na rijekama te plavljenjem branjenih područja. Prilikom takvih katastrofa brojni životi su izgubljeni te su prouzročeni značajni ekonomski gubici. Godine 2013. Europa je doživjela tzv. stogodišnju poplavu, što zapravo znači da se takve poplave dešavaju jednom u sto godina i to drugi put u samo 13 godina. Isto tako više nije rijetkost da se na vodomjerima mnogih vodotoka na području Europe bilježe vodostaji koji odgovaraju vjerojatnosti pojave 200 i 500-godišnjih velikih voda.⁴⁶

S obzirom na katastrofe koje su se dogodile posljednjih godina, od kojih su najteže bile poplave, može se zaključiti kako će u budućnosti katastrofe biti još i gore. Porast prosječnog broja prirodnih katastrofa u svijetu s 400 na 2000 od 1950. godine, uz povećan gubitak⁴⁷, jasno je vidljiv i na području EU.

U razdoblju od 1980. do 2016. ukupno zabilježeni ekonomski gubici povezani s vremenskim i klimatskim ekstremima u zemljama članicama Europske agencije za okoliš (eng. *European Environment Agency*, EEA) iznosili su otprilike 436 milijardi eura.⁴⁸

Prosječni godišnji gubici kreću se od 7,4 milijardi eura u razdoblju 1980.-1989. do 12,8 milijardi eura između 2010. i 2016., kao što je prikazano u tablici 1. Velik dio ukupnih gubitaka uzrokovan je malim brojem događaja. Naime, više od 70 % ekonomskih gubitaka uzrokovalo je samo 3 % svih registriranih događaja.⁴⁹

⁴⁶ J. Perinić, R. Mikac i P. Vitas, „Poplave - izazovi koji zahtijevaju promjenu diskursa djelovanja“, *Bezbednost*, vol. 56, br. 3, 2015., str. 100. Dostupno na: <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0409-2953/2014/0409-29531403098P.pdf>, (pristupljeno 07. rujna 2018.).

⁴⁷ M. Ionciã i E.-C. Petrescu, op. cit., str. 69.

⁴⁸ European Environment Agency, *Economic losses from climate-related extremes in Europe*, 2017. Dostupno na: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/direct-losses-from-weather-disasters-3/assessment-1>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁴⁹ Loc. cit.

Tablica 1. Prosječni godišnji ekonomski gubitak uzrokovan vremenskim i klimatskim ekstremima (1980.-2016.), u zemljama članicama EEA

Godina	Prosječni godišnji ekonomski gubitak (u milijardama eura)
1980.-1989.	7,4
1990.-1999.	13,3
2000.-2009.	13,9
2010.-2016.	12,8

Izvor: prema European Environment Agency, *Economic losses from climate-related extremes in Europe*, 2017. Dostupno na: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/direct-losses-from-weather-disasters-3/assessment-1>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

Između 1980. i 2016. godine, prirodne katastrofe uzrokovane vremenskim i klimatskim ekstremima činile su oko 83 % ekonomskih gubitaka u državama članicama EU-a. Tijekom 37 godina gubici zbog vremenskih i klimatskih prilika iznosili su ukupno 410 milijardi eura. Prijavljeni ekonomski gubici uglavnom reflektiraju izravnu štetu na određenu imovinu, dok gubitak ljudskog života, kulturne baštine ili ekosustava nije dio procjene.⁵⁰

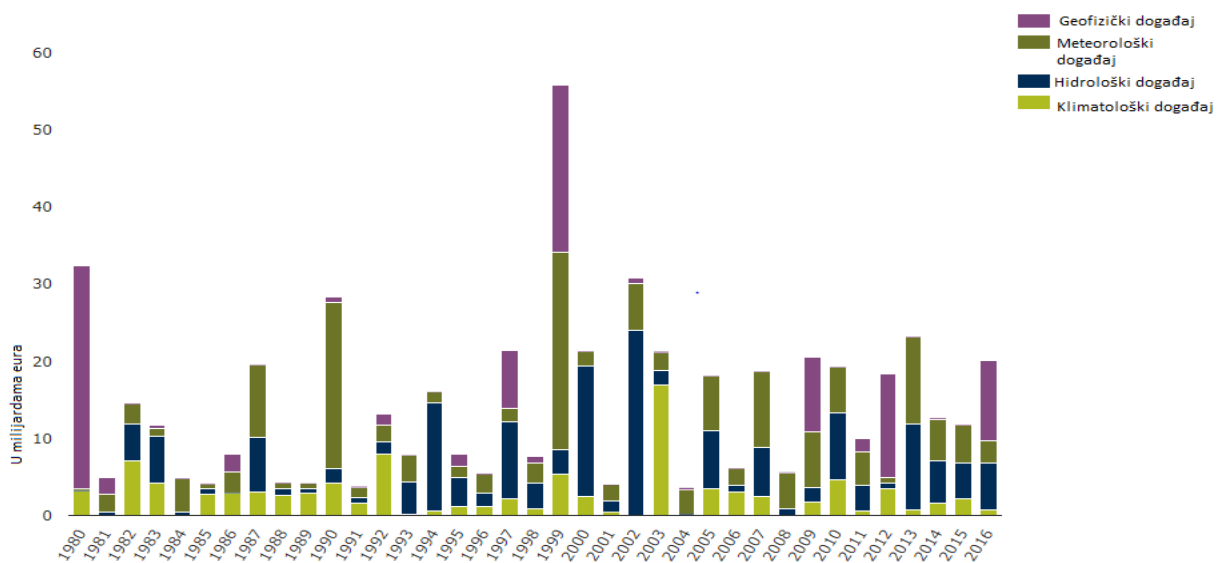
U EU, klimatske katastrofe koje su iziskivale najveću financijsku pomoć u analiziranom razdoblju obuhvaćaju poplave u srednjoj Europi 2002. (preko 20 milijardi eura), sušu i val topline u 2003. (gotovo 15 milijardi eura), zimsku oluju 1999. godine i poplavu u listopadu 2000. godine u Italiji i Francuskoj (13 milijardi eura).⁵¹

U nastavku se prikazuje ukupna ekonomska šteta uzrokovana događajima povezanim s ekstremnim vremenskim i klimatskim prilikama, u 33 zemlje članice EEA, prema vrstama događaja.

⁵⁰ Loc. cit.

⁵¹ Loc. cit.

Graf 3. Ekonomska šteta prouzročena događajima povezanim s ekstremnim vremenskim i klimatskim prilikama (1980.-2016., u milijardama eura), u 33 zemlje članice EEA, prema vrstama događaja

Izvor: European Environment Agency, *Economic losses from climate-related extremes in Europe*, 2017. Dostupno na: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/direct-losses-from-weather-disasters-3/assessment-1>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

1999. godine zabilježena je najveća ekonomska šteta u promatranom razdoblju, pri čemu su najveći utjecaj imali meteorološki i geofizički događaji.

3.2. Upravljanje rizicima od prirodnih nepogoda

Upravljanje rizicima podrazumijeva poznavanje rizika od prirodnih katastrofa na nacionalnoj, ali i nižim, podnacionalnim razinama, kao i planiranje mjera intervencija te investicijskih potreba.

Kroz godine povećala se otpornost, izgradili su se učinkovitiji sustavi zaštite zbog čega se bolje može upravljati rizicima od prirodnih katastrofa. U Europi se koristi čitav niz mehanizama kojima se pokušava spriječiti nastajanje novih rizika pa je tako putem Europske investicijske banke u posljednjih 15 godina investirano 16,5 milijardi eura u

74 projekta, u području prevencije prirodnih, ali i industrijskih katastrofa. Najčešći projekti povezani su s poplavama i njih je 32 od ukupno 74 projekta.⁵²

Margareta Wahlström, posebna predstavnica glavnog tajnika Ujedinjenih naroda upravo za područje vezano za smanjenje rizika od katastrofa, na konferenciji u Pragu 2014. godine navela je kako njihove procjene pokazuju da su godišnji ekonomski gubici kao rezultat prirodnih katastrofa na globalnoj razini veći od 100 milijardi USD-a te smatra da će oni u budućnosti sve više rasti. S navedenim procjenama gospođe Wahlström za područje EU-a slaže se i Europska komisija. Europska komisija progresivno razvija Mehanizam Unije za civilnu zaštitu (eng. *Union Civil Protection Mechanism*, UCPM) kao jedno od područja menadžmenta katastrofa s ciljem potpore državama članicama Mehanizma, ali i susjednim državama.⁵³

U skladu sa zakonodavstvom EU o civilnoj zaštiti, države članice su u prosincu 2015. Europskoj komisiji podnijele sažetke svojih nacionalnih procjena rizika te će 2018. godine ponovno podnijeti svoje procjene.⁵⁴ Cilj spomenutih izvještaja je da zemlje članice civilne zaštite EU-a uče jedne od drugih što će pridonijeti boljem upravljanju rizicima. U svrhu učinkovitijeg upravljanja rizicima pokrenut je i Centar znanja za upravljanje rizicima od katastrofa (eng. *Disaster Risk Management Knowledge Centre*). Također, EU je podržala Okvir za smanjenje rizika od katastrofa donesen u ožujku 2015. godine na Svjetskoj konferenciji o smanjenju rizika od katastrofa održanoj u gradu Sendaiju u Japanu.⁵⁵

Prevencija i upravljanje rizicima od katastrofa uključeni su u niz ključnih politika i različita područja djelovanja EU-a, među kojima su: kohezijska politika, zdravstvo, procjena utjecaja na okoliš, prilagodba klimatskim promjenama, poljoprivreda, promet, energetika, istraživanja i inovacije.⁵⁶

⁵² J. Perinić, R. Mikac i P. Vitas, op. cit., str. 100.

⁵³ Ibidem, str. 99.

⁵⁴ European Commission, *Commission Staff Working Document - Overview of Natural and Man-made Disaster Risks the European Union may face*, SWD(2017) 176 final, 2017., str. 3. Dostupno na: http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/swd_2017_176_overview_of_risks_2.pdf, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁵⁵ European Commission - European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, „European Disaster Risk Management“, *ECHO Factsheets*, 2018. Dostupno na: https://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/disaster_risk_management_en.pdf, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁵⁶ Loc. cit.

3.2.1. Okvir za smanjenje rizika od katastrofa

Sendai okvir za smanjenje rizika od katastrofa nastavak je na Hyogo okvirni plan djelovanja 2005.-2015. te daje smjernice i prioritete djelovanja za razdoblje 2015.-2030.⁵⁷ Željeni ishod Okvira je znatno smanjenje rizika od katastrofe kao i smanjenja broja umrlih i stradalih te smanjenje štetnih utjecaja na gospodarstvo, fizičku, društvenu, kulturnu i okolišnu imovinu ljudi, poduzeća, zajednica i zemalja.⁵⁸

Postavljeni ciljevi su sljedeći⁵⁹:

- Značajno smanjiti smrtnost zbog katastrofa do 2030., na globalnoj razini, u prosjeku za 100.000 manje ljudi u razdoblju 2020.-2030. nego što je bilo 2005.-2015.;
- Značajno smanjiti broj ljudi pogođenih katastrofama do 2030., na globalnoj razini, u prosjeku za 100.000 manje ljudi u razdoblju 2020.-2030. u odnosu na 2005.-2015.;
- Smanjiti direktne ekonomske gubitke uzrokovane katastrofama u odnosu na globalni BDP do 2030.;
- Značajno smanjiti štete od katastrofa na infrastrukturi kao i prekid glavnih usluga, između ostalih zdravstvenih i obrazovnih institucija, uključujući razvoj njihove otpornosti do 2030. godine;
- Značajno povećati broj zemalja s nacionalnim i lokalnim strategijama za smanjenje rizika od katastrofa do 2020. godine;
- Značajno poboljšati međunarodnu suradnju sa zemljama u razvoju pomoću prikladnih i održivih potpora kako bi se upotpunile njihove nacionalne aktivnosti u sklopu implementacije Okvira do 2030. godine;
- Značajno povećati dostupnost i mogućnost pristupa sustavima ranog upozoravanja, informacijama o smanjenju rizika od katastrofa i procjenama rizika do 2030. godine.

⁵⁷ Hrvatska platforma za smanjenje rizika od katastrofa, *Održana svjetska konferencija o smanjenju rizika od katastrofa*, 2015. Dostupno na: <http://www.platforma.hr/hrvatska-platforma/odrzana-svjetska-konferencija-o-smanjenju-rizika-od-katastrofa.html>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁵⁸ United Nations, *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030*, Geneva, The United Nations Office for Disaster Risk Reduction, 2015., str. 12. Dostupno na: https://www.unisdr.org/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf, (pristupljeno 16. rujna 2018.)

⁵⁹ Loc. cit.

Kako bi se postigli spomenuti ciljevi, postoji potreba za fokusiranim djelovanjem na lokalnoj, nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini. Potrebni koraci su sljedeći⁶⁰:

1. Razumijevanje rizika od katastrofa.
2. Jačanje politika smanjenja rizika od katastrofa kako bi se moglo upravljati rizicima.
3. Investiranje u smanjenje rizika od katastrofa za podizanje otpornosti.
4. Jačanje spremnosti na katastrofe za djelotvoran odgovor te implementaciju mjera smanjenja ranjivosti (eng. *Build-Back-Better*) tijekom oporavka i obnove.

3.2.2. Glavni rizici u Europi

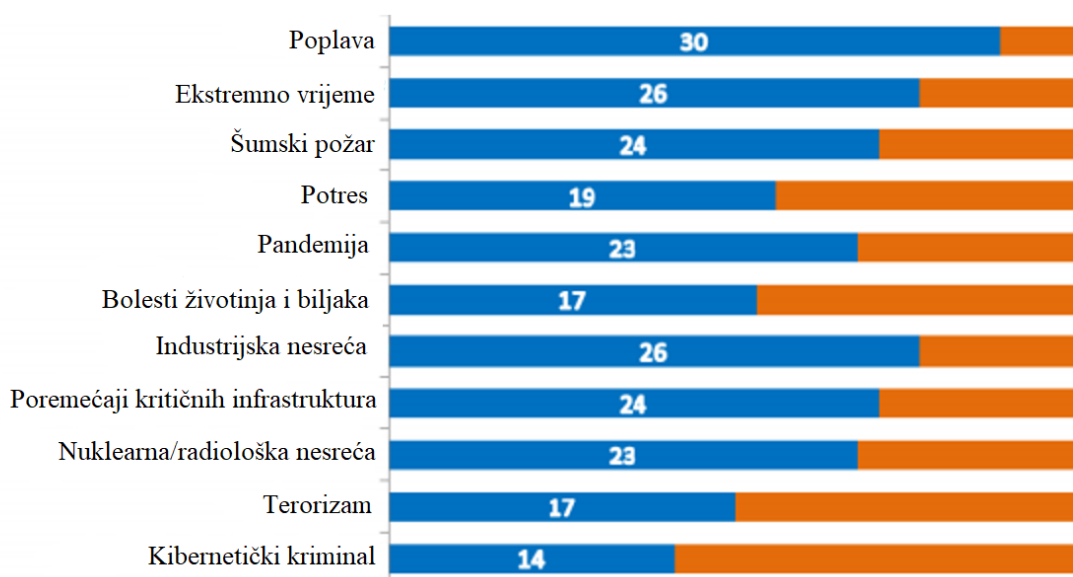
Europska komisija je u svibnju 2017. objavila ažuriranu verziju pregleda rizika unutar EU na temelju nacionalnih procjena rizika.⁶¹ Poboljšanje razumijevanja rizika od katastrofa u Europi važan je korak prema učinkovitom smanjenju rizika i predstavlja okosnicu na kojoj će se definirati mjere sprečavanja, pripreme i odgovora na katastrofe.

U sklopu dokumenta Europske komisije katastrofe su obrađene po pojedinim državama članicama UCPM-a, što je prikazano na prikazu u nastavku.

⁶⁰ Hrvatska platforma za smanjenje rizika od katastrofa, *Znanost i obrazovanje u SROK-u*, 2018. Dostupno na: <http://www.platforma.hr/hrvatska-platforma/poznavati-rizike-znaci-smanjivati-ih.html>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁶¹ European Commission, 2017., op. cit., str. 3.

Graf 4. Broj država UCPM-a prema vrstama rizika obuhvaćenih pregledom rizika

Izvor: European Commission, *Commission Staff Working Document - Overview of Natural and Man-made Disaster Risks the European Union may face*, SWD(2017) 176 final, 2017., str. 4. Dostupno na: http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/swd_2017_176_overview_of_risks_2.pdf, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

Graf 4 prikazuje pregled 11 glavnih vrsta rizika od katastrofa te broj država članica UCPM-a koje su te rizike u nacionalnim procjenama prepoznale. Rezultati upućuju na to da je najveći broj država procijenilo poplave te ekstremno vrijeme i industrijske nesreće kao najčešće rizike. Pregled pruža osnovu za promatranje kako poboljšati cjelokupni ciklus sprječavanja i upravljanja katastrofama, uključujući nacionalne učinke i europsku dodanu vrijednost. Procjena rizika od katastrofa bitna je i u kontekstu planiranja korištenja sredstava Fonda solidarnosti EU-a, koji se detaljnije obrađuje u nastavku.

4. FOND SOLIDARNOSTI EUROPSKE UNIJE

4.1. Osnovna obilježja Fonda solidarnosti Europske unije

Nakon tragičnih poplava iz 2002., EU je uspostavila Fond solidarnosti EU-a (Uredba (EZ) br. 2012/2002)⁶². Fond služi za direktno iskazivanje solidarnosti Unije sa zemljama pogođenim velikim elementarnim nepogodama.⁶³

Temeljni cilj Fonda solidarnosti EU-a je omogućavanje pomoći svim zemljama članicama EU-a, odnosno potrebnih resursa u slučajevima kada su suočene s određenim prirodnim katastrofama. Fond solidarnosti se ne financira iz nacionalnog proračuna EU-a već postoji određeni iznos koji je namijenjen za sve članice zajedno.⁶⁴ Taj iznos je do 2014. bio milijardu eura, ali se potom prema posljednjem višegodišnjem financijskom okviru EU-a smanjio te sada iznosi 500 milijuna eura godišnje.⁶⁵ Važno je naglasiti da Fond solidarnosti EU-a ne nastoji pokriti sve financijske štete povezane s prirodnim katastrofama. Država korisnica ima pravo koristiti sredstva samo za financiranje hitnih operacija koje poduzimaju javne vlasti radi ublažavanja šteta od kojih se nije bilo moguće osigurati.⁶⁶

„Smatra se da elementarna nepogoda ima „velike razmjere“ ako u državi članici ili državi koja se prijavljuje za članstvo prouzroči izravnu štetu koja premašuje 3 milijardi eura ili koja iznosi više od 0,6 % bruto nacionalnog dohotka (BND-a) države korisnice.“⁶⁷ „Regionalna nepogoda“ označava nepogodu u NUTS 2 regiji (regiji s veličinom populacije između 800 000 i 3 000 000) koja je prouzročila izravnu štetu koja

⁶² Službeni list Europske unije, *Uredba (EU) br. 661/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 2012/2002 o osnivanju Fonda solidarnosti Europske unije*, L 189, 2014., str. 143. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014R0661>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁶³ Europski parlament, *Izveštje o Fondu solidarnosti Europske unije: ocjena (2016/2045(INI))*, A8-0341-2016, 2016., str. 9. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2016-0341+0+DOC+XML+V0//HR>, (pristupljeno 07. kolovoza 2018.).

⁶⁴ Europski parlament, *Kratki vodič o Europskoj uniji*, Luksemburg: Ured za službene publikacije Europske unije, 2014., str. 182. Dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/BAAA13001HRC_002.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁶⁵ Službeni list Europske unije, *Uredba Vijeća (EU, EURATOM) br. 1311/2013, Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2013. kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014. - 2020.*, L 347, 2013., str. 887. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1311>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁶⁶ Službeni list Europske unije, 2014., op. cit., str. 147.

⁶⁷ D. Haase, *Fond solidarnosti*, 2018., str. 1. Dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hr/FTU_3.1.4.pdf, (pristupljeno 23. rujna 2018.).

premašuje 1,5 % BDP-a regije ili 1 % u slučaju najudaljenijih regija.⁶⁸ Pomoć može također koristiti zemlja pogođena istom velikom katastrofom kao „susjedna zemlja“.⁶⁹

Od osnivanja Fonda solidarnosti EU-a do danas sredstva odnosno resursi koje ovaj fond nudi iskorištena su za više od 80 katastrofa, i to ponajviše za poplave, šumske požare, potrese, oluje i sušu, u iznosu većem od 5 milijardi eura⁷⁰, što će detaljnije biti prikazano u nastavku rada.

4.2. Mjere i podnošenje zahtjeva za korištenje Fonda solidarnosti Europske unije

Kao što je već spomenuto u poglavlju prije Fond solidarnosti EU dobiva se u obliku bespovratnih sredstava te se njima dopunjuju javni izdaci države korisnice.

„Hitne mjere za koje se mogu dobiti sredstva iz Fonda su:

- 1) trenutno vraćanje u ispravno stanje infrastrukture i postrojenja za opskrbu energijom i pitkom vodom te infrastrukture za zbrinjavanje otpadnih voda, telekomunikacija, prijevoza, zdravstva i obrazovanja,
- 2) pružanje privremenog smještaja i financiranje službi spašavanja, čime se nastoji odgovoriti na potrebe pogođenog stanovništva,
- 3) trenutne mjere za jačanje preventivne infrastrukture i zaštitu lokaliteta kulturnog nasljeđa,
- 4) čišćenje područja pogođenih nepogodom, uključujući prirodna područja“.⁷¹

Kako bi država mogla iskoristiti bespovratna sredstva EU-a treba predati zahtjev za isplatu sredstava, unutar 12 tjedana nakon što je katastrofa prouzročila štetu. Preporučuje se državama članicama da prilikom predaje zahtjeva također kontaktiraju Glavnu upravu Fonda solidarnosti kako bi se pridonijelo ubrzanju postupka za isplatu sredstava. Komisija nakon što primi zahtjev proučava sve elemente te odlučuje da li

⁶⁸ Ibidem, str. 1./2.

⁶⁹ European Commission, *European Solidarity Fund: Determination of Aid Amounts*, 2018c. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2018/eu-solidarity-fund-determination-of-aid-amounts, (pristupljeno 23. rujna 2018.).

⁷⁰ Loc. cit.

⁷¹ Ibidem, str. 2.

će prihvatiti ili odbiti zahtjev za isplatu sredstava.⁷² U slučaju isplate sredstava, progresivna metoda koristi se za određivanje iznosa potpore: niži iznos od 2,5 % štete isplaćuje se ukoliko je udio ukupnih izravnih šteta ispod granice „katastrofe velikih razmjera“, a veći iznos od 6 % ukoliko je udio ukupnih izravnih šteta iznad granice „katastrofe velikih razmjera“.⁷³ Kod kategorija „regionalna katastrofa“ i „susjedna zemlja“ 2,5 % štete se isplaćuje.⁷⁴ Postoji ograničenje godišnjeg iznosa raspoloživog za „izvanredne regionalne katastrofe“, što je 7,5 % godišnjeg proračuna Fonda solidarnosti EU-a.⁷⁵

Potpورا se isplaćuje jednokratno nakon potpisivanja sporazuma o provedbi s državom korisnicom te je država korisnica odgovorna za provedbu.⁷⁶ Najkasnije 6 mjeseci nakon isteka razdoblja potpore, država korisnica dužna je podnijeti izvješće o njegovom financijskom izvršenju.⁷⁷

„Trebalo napomenuti da Fond nije instrument brzog odgovora na posljedice prirodne katastrofe. Financijska pomoć može se odobriti državi koja podnosi zahtjev tek nakon podnošenja zahtjeva i nakon proračunskog postupka koji može trajati nekoliko mjeseci“.⁷⁸

⁷² Europska komisija - Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, *Fond solidarnosti EU-a. Kako predati zahtjev?*, 2014. Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/thefunds/solidarity/index_hr.cfm, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁷³ Commission of the European Communities, *Report from the Commission - European Union Solidarity Fund - Annual report 2002-2003 and report on the experience gained after one year of applying the new instrument*, COM(2004) 397 final, 2004., str. 23. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0397:FIN:EN:PDF>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁷⁴ European Commission, 2018c., op. cit.

⁷⁵ S. Aakre, I. Banaszak i R. Mechler, D. Rübhelke, A. Wreford, H. Kalirai „Financial adaptation to disaster risk in the European Union“, *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change*, vol. 15, br. 7, 2010., str. 731. Dostupno na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11027-010-9232-3#Sec4>, (pristupljeno 20. rujna 2018.).

⁷⁶ Europska komisija - Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, op. cit.

⁷⁷ Službeni list Europske unije, 2014., op. cit., str. 152.

⁷⁸ Europska komisija - Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, op. cit.

4.3. Reforme Fonda solidarnosti Europske unije

Iz perspektive Europske komisije, Fond solidarnosti EU-a je dobro ispunjavao svoje ciljeve. Ipak, smatralo se kako ne odgovara dovoljno brzo na određene slučajeve, budući da su određeni kriteriji njegove aktivacije prekomplikirani ili nedovoljno jasni.⁷⁹

Zaključeno je da je približno jednogodišnje razdoblje čekanja od katastrofe do isplate potpore previše dugo; kriteriji za regionalne katastrofe nisu bili dobro određeni i bilo je premalo pažnje posvećeno smanjenju rizika od katastrofa. Kako bi se riješila ova i druga pitanja, Komisija je usvojila nekoliko reformi. Donesena je nova odredba za sušu, pojednostavljena su pravila o prihvatljivosti, omogućeno je isplaćivanje predujma i skraćene su administrativne procedure. Uz to, reformom se potiču države članice na pridavanje veće važnosti strategijama sprječavanja katastrofa i upravljanja rizikom.⁸⁰

Jedan od glavnih motiva za reformu bila je zabrinutost oko relativno velikog broja odbijenih zahtjeva, što se gotovo u cijelosti može objasniti nejasnim pravilima za financiranje izvanrednih regionalnih katastrofa. Komisija je u razdoblju od 2002. do 2012. odbila 45 od 61 zahtjeva za pomoć u ovoj kategoriji (uključujući povučene prijave)⁸¹, što je navelo Komisiju da predloži preciznu definiciju regionalne katastrofe: štete koje prelaze 1,5 % regionalnog BDP-a na razini NUTS 2. Nadalje, postavljena je granica od 1 % BDP-a za najudaljenije regije, poput francuskih prekomorskih teritorija.⁸²

Kao što je istaknuto ranije, razlog za zabrinutost također je predstavljalo odugovlačenje financijske pomoći. Revidirana uredba pojednostavljuje administrativni postupak i dozvoljava avansno plaćanje do 10 % očekivanih potpora. Kao što je istaknuto ranije, države koje ispunjavaju uvjete imat će 12 tjedana nakon katastrofe da dostave svoje prijave, a Komisija ih mora procijeniti u roku od 6 tjedana. Konačno, reforme su ojačale

⁷⁹ Europska komisija, *Izvešće Komisije - Fond solidarnosti Europske unije - godišnje izvješće za 2012.*, COM(2013) 856 final, 2013a., str. 4. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f9c8b0e-5dc3-11e3-ab0f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-87815926>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁸⁰ Službeni list Europske unije, 2014., op. cit., str. 145.

⁸¹ Europska komisija, *Prilog izvješću Komisije- Fond solidarnosti Europske unije – godišnje izvješće za 2012.*, COM (2013) 856 final, 2013., str. 4., 5., 6., 7. Dostupno na: file:///C:/Users/Home/Downloads/1_HR_annexe_autre_acte_part1_v3.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.)

⁸² Europski parlament, *Informativni članci o Europskoj uniji- Proračun i postignuća- Područje primjene i pravo korištenja*, Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/97/fond-solidarnosti>, (pristupljeno 17. rujna 2018.)

vezu između Fonda solidarnosti EU-a i drugih ciljeva EU-a, posebice u pogledu klimatskih promjena i smanjenja rizika od katastrofe.⁸³ „Operacije koje se financiraju iz Fonda moraju biti u skladu s odredbama Ugovora i instrumentima koji su doneseni na temelju njega, s politikama i mjerama Unije, osobito u području financijskog upravljanja, javne nabave, zaštite okoliša, sprečavanja i upravljanja rizikom od katastrofe, prilagodbi klimatskim promjenama uključujući, prema potrebi, i pristupe utemeljene na ekosustavima te s instrumentima pretpristupne pomoći. Gdje je primjenjivo, operacije financirane iz Fonda doprinose ciljevima Unije u tim područjima.“⁸⁴

U zasebnom procesu iz gore opisanih reformi, pravila financiranja Fonda solidarnosti EU-a promijenjena su u posljednjem proračunu EU-a. Sukladno ranije navedenom, u novom višegodišnjem financijskom okviru dostupan iznos namijenjen fondu smanjen je na 500 milijuna eura. Sredstva koja nisu dodijeljena mogu se koristiti u narednoj godini, ali ne i nakon toga. U iznimnim slučajevima, nova reforma također dopušta korištenje sredstava dodijeljenih za sljedeću godinu.⁸⁵ „Načela fonda i način financiranja (izvan uobičajenog proračuna EU-a) ostaju nepromijenjeni“.⁸⁶

U prijedlog reforme 2013. godine uključene su mjere prevencije te pojedine odredbe o tečaju eura kako se ne bi ugrožavali ciljevi fonda odnosno kako bi financijska pomoć bila dostupna u što kraćem roku nakon katastrofe.

4.4. Iskoristivost Fonda solidarnosti Europske unije

„Budući da je glavni razlog za osnivanje Fonda solidarnosti EU-a bila solidarnost, Komisija smatra da bi pomoć trebala biti progresivna. To znači da bi, u skladu s dosadašnjom praksom, za dio štete koji premašuje prag za mobilizaciju fonda za „katastrofe velikih razmjera“ (odnosno 0,6 % BND-a ili 3 milijarde eura u cijenama iz

⁸³ Službeni list Europske unije, 2014., op. cit., str. 145., 148.-150., 152.

⁸⁴ Ibidem, str. 152.

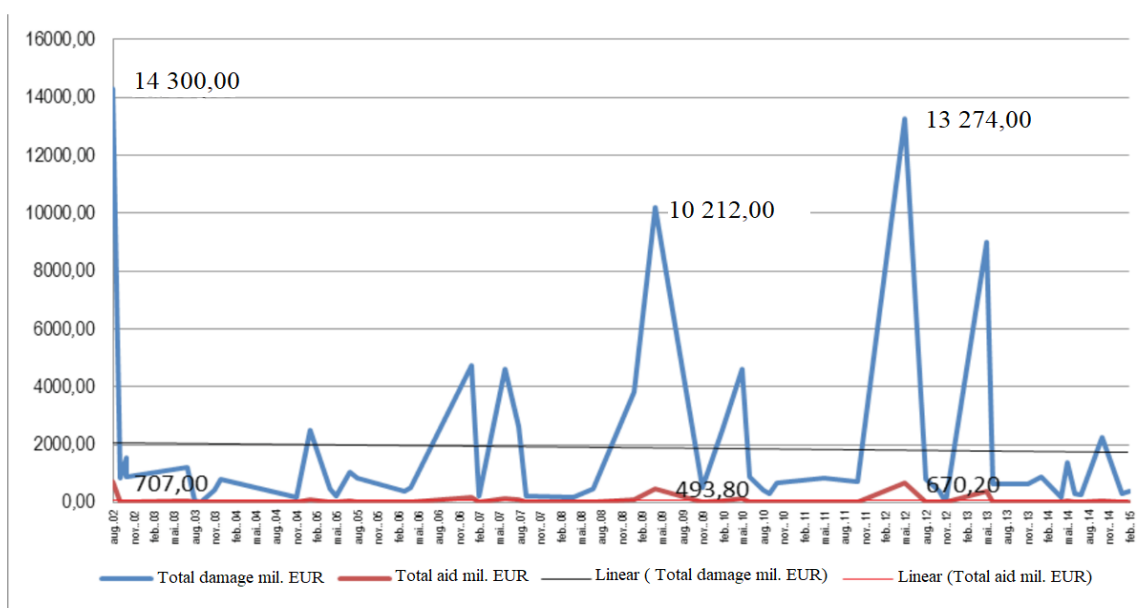
⁸⁵ Službeni list Europske unije, 2013., op. cit., str. 887.

⁸⁶ Europska komisija, *Reforma Fonda solidarnosti EU-a s ciljem bržeg i jednostavnijeg pružanja potpore nakon katastrofa - priopćenje za tisak*, 2013b. Dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-732_hr.htm, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

2011. ovisno o tome koji je iznos manji) intenzitet pomoći trebao biti veći od onoga za štetu do tog praga“.⁸⁷

2002. godine, kada je fond osnovan kao odgovor na najveće katastrofe uzrokovane poplavama, poplave su učinile štetu u visini od 14 300 milijuna eura te je za nastalu štetu iz Fonda solidarnosti izdvojena tada najveća potpora u iznosu od 707 milijuna eura za središnju Europu: Austriju, Češku i Njemačku⁸⁸ što je prikazano na sljedećem grafu.

Graf 5. Intervencije Fonda solidarnosti EU-a od 2002. do 2015. te dodjela sredstava (u milijunima eura) po datumu nastanka događaja

Izvor: M. Ioncič i E.-C. Petrescu, „The European Union Solidarity Fund: An Important Tool in the Recovery After Large-scale Natural Disasters“, *Romanian Statistical Review*, br. 1, 2016., str. 74. Dostupno na: http://www.revistadestatistica.ro/wp-content/uploads/2016/03/RRS01_2016_A6.pdf, (pristupljeno 07. kolovoza 2018.).

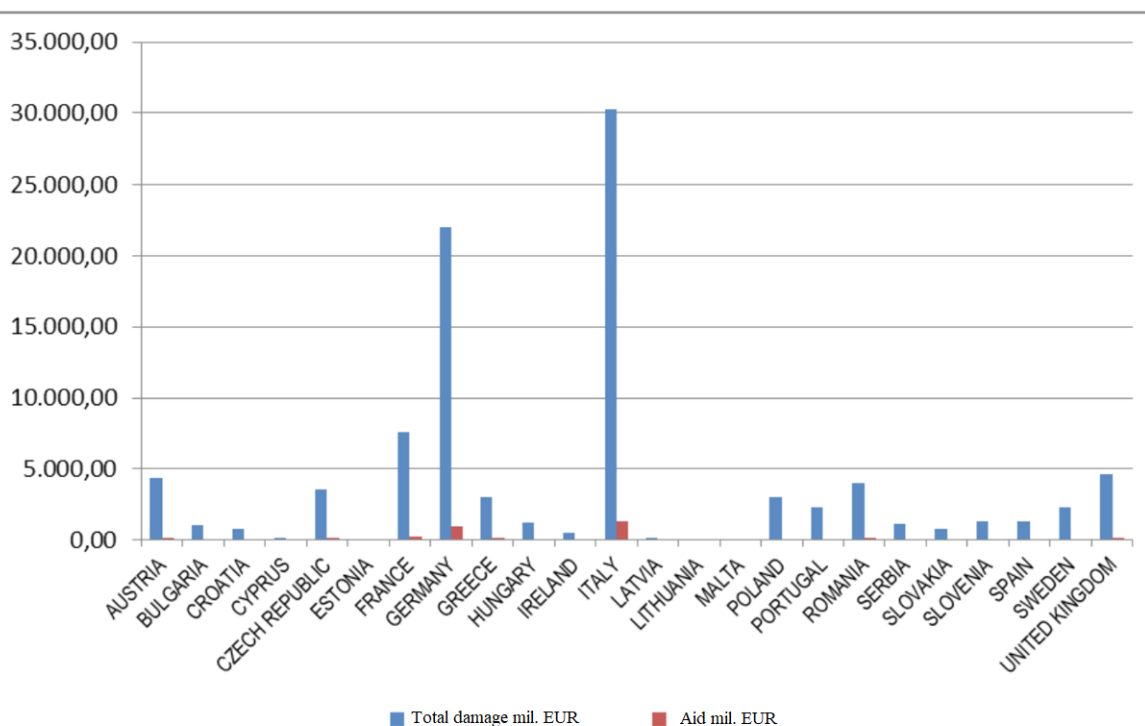
Jedna od godina koja je također obilježena je i 2012. kada je prirodna katastrofa (potres *Emilia-Romagna*) prouzročila štetu u visini od 13 274 milijuna eura, dok je pružena potpora iz Fonda solidarnosti isplaćena u visini od 670,20 milijuna eura.⁸⁹

⁸⁷ Europska komisija, *Prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Italiji*, COM(2017) 540 final, 2017a., str. 4. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0540:FIN:HR:PDF>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).

⁸⁸ M. Ioncič i E.-C. Petrescu, op. cit., str. 74.

⁸⁹ Ibidem, str. 75.

Graf 6. Intervencije Fonda solidarnosti EU-a od 2002. do 2015., prema zemljama

Izvor: M. Ioncić i E.-C. Petrescu, „The European Union Solidarity Fund: An Important Tool in the Recovery After Large-scale Natural Disasters“, *Romanian Statistical Review*, br. 1, 2016., str. 75. Dostupno na: http://www.revistadestatistica.ro/wp-content/uploads/2016/03/RRS01_2016_A6.pdf, (pristupljeno 07. kolovoza 2018.).

U razdoblju od 2002. do 2015. godine najviše pogođene zemlje prirodnim katastrofama bile su: Italija, Njemačka, Francuska, Velika Britanija, Austrija, Rumunjska, Češka, Grčka, Poljska i Portugal, dok su najveću isplatu bespovratnih sredstava iz Fonda solidarnosti dobile zemlje članice: Italija, Njemačka, Francuska, Austrija, Ujedinjeno Kraljevstvo, Češka, Rumunjska, Grčka, Poljska, Švedska⁹⁰ što se može vidjeti iz grafa 5.

Ako se uzmu u obzir intervencije Fonda solidarnosti EU-a od 2002. godine pa do 2017. godine može se zaključiti da je najviše sredstava iz Fonda solidarnosti dodijeljeno Italiji u visini od 2 515,7 milijuna eura, zatim je slijedi Njemačka sa 1 002,9 milijuna eura te Francuska s isplaćenih 252,6 milijuna eura bespovratnih sredstava. Zemlje članice EU-a koje nisu toliko podložne prirodnim katastrofama odnosno one koje su dobile najmanje bespovratnih sredstava jesu: Malta s isplaćenih 0,96 milijuna eura, Estonija

⁹⁰ Ibidem, str. 75.

s 1,3 milijuna eura te Latvija s 9,5 milijuna eura isplaćenih bespovratnih sredstava, dok je sveukupno od 2002. godine do 2017. godine isplaćeno 5 224,29 milijuna eura⁹¹ što se može vidjeti u sljedećoj tablici.

Tablica 2. Intervencije Fonda solidarnosti EU-a od 2002. godine

Zemlja članica	Fond solidarnosti Europske unije- isplaćeno (mil. EUR)
Austrija	170,74
Bugarska	41,5
Hrvatska	22,79
Cipar	14,9
Češka	160,9
Estonija	1,3
Francuska	252,6
Njemačka	1 002,9
Grčka	118,2
Mađarska	37,6
Irska	13,0
Italija	2 515,7
Latvija	9,5
Litva	17,3
Malta	0,96
Poljska	117,9
Portugal	134,4
Rumunjska	119,0
Srbija	60,2
Slovačka	26,1
Slovenija	48,3
Španjolska	34,2
Švedska	81,7
Ujedinjeno Kraljevstvo	222,6
Ukupno	5 224,29 milijuna eura

Izvor: prema European Commission, *EU Solidarity Fund Interventions since 2002*, 2018a. Dostupno na:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/doc/interventions_since_2002.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

⁹¹ European Commission, *EU Solidarity Fund Interventions since 2002*, 2018a. Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/doc/interventions_since_2002.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

5. PRIMJERI FINANCIRANJA IZ FONDA SOLIDARNOSTI EUROPSKE UNIJE

U ovom poglavlju bit će detaljnije razrađeni primjeri financiranja Fonda solidarnosti EU-a po pojedinim državama članicama, godinama i kategorijama.

Tijekom 2013. godine Komisija je zaprimila osam novih zahtjeva za pomoć iz Fonda solidarnosti EU-a, od kojih su se tri odnosila na poplave u listopadu i studenome 2012. godine u Sloveniji, Austriji i Hrvatskoj. Zahtjevi koji su predani od Njemačke, Austrije, Češke Republike i Mađarske odnosili su se na teške poplave koje su se dogodile u svibnju i lipnju 2013. godine, dok se preostali zahtjev od strane Portugala odnosio na klizanje tla i odrona na otoku Madeiri u siječnju 2013. godine. Komisija je prihvatila sve zahtjeve osim portugalskog i mađarskog koji nisu zadovoljavali kriterije. U financijskom smislu, 2013. godine Komisija je odobrila pomoć iz Fonda solidarnosti EU-a, te je ukupno isplaćeno 415 127 031 eura.⁹²

U 2014. godini Komisija je zaprimila trinaest novih zahtjeva za pomoć, a ti zahtjevi odnosili su se na poplave u Sardiniji (Italija), ciklon Bejisu (Francuska), potres na otoku Kefaloniji (Grčka), ledenu oluju u Sloveniji, elementarne nepogode u Hrvatskoj, jaku zimu i poplave u Rumunjskoj, poplave u Srbiji, Bugarskoj i Italiji. Od trinaest zahtjeva Komisija je odbila dva zahtjeva od Francuske i Rumunjske iz razloga što nisu zadovoljavali kriterije „izvanredne regionalne katastrofe“, prihvatila je sedam te je četiri mogla ocijeniti tek 2015. godine. Što se financiranja tiče, u 2014. godini iz Fonda solidarnosti isplaćeno je ukupno 126 724 968 eura.⁹³

Tijekom 2015. godine Komisija je primila samo tri zahtjeva za pomoć iz Fonda solidarnosti EU-a od kojih su dva zahtjeva za poplave u Grčkoj te jedan zahtjev za teške zimske uvjete u Bugarskoj. Nadalje, Komisija je 2015. godine ocijenila četiri zahtjeva iz 2014. godine; iz Rumunjske (dva zahtjeva), Bugarske i Italije. Uključujući četiri zahtjeva iz 2014. godine, tri iz 2015. godine i financijsku pomoć već odobrenu na

⁹² Europska komisija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Fond solidarnosti Europske unije - godišnje izvješće za 2013.*, COM(2015) 118 final, 2015a., str. 3. Dostupno na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5cebbc65-c70e-11e4-bbe1-01aa75ed71a1.0021.03/DOC_1&format=PDF, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁹³ Europska komisija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Fond solidarnosti Europske unije - godišnje izvješće za 2014.*, COM(2015) 502 final, 2015b., str. 3. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e05894c7-73e3-11e5-86db-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-87815933>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

kraju prethodne godine koja je trebala biti prenesena u 2015. godinu, Komisija je ukupno isplatila 209 505 583 eura.⁹⁴

Nadalje, u 2016. godini Komisija je zaprimila šest zahtjeva za pomoć iz Fonda solidarnosti, od kojih su četiri države zatražile predujam uveden revizijom u 2014. godini i to u iznosu od 31,3 milijuna eura. Od strane Komisije odobreno je svih šest zahtjeva i to Grčkoj (potres na Lefkadi), Ujedinjenom Kraljevstvu (poplave), Njemačkoj (poplave u Donjoj Bavarskoj), Cipru (suša i požari), Portugalu (požari na Madeiri) i Italiji (potresi). Što se tiče financiranja; osim isplaćenih predujmova, pomoć mobilizirana iz Fonda solidarnosti 2016. godine iznosila je ukupno 33,1 milijuna eura.⁹⁵

Što se tiče financiranja iz Fonda solidarnosti na početku 2017. godine iznos za mobilizaciju bio je 1 115 121 612 eura koji je dobiven zbrojem dodijeljenih sredstava za 2017. godinu u iznosu od 563 081 210 eura i ukupnih neiskorištenih i prenesenih sredstava u 2016. godini u visini od 552 040 402 eura. U 2017. godini iznos se smanjio zbog mobilizacije 71 524 810 eura radi pružanja pomoći Ujedinjenom Kraljevstvu, Cipru i Portugalu i iznosa obveznog držanja u pričuvu 25 % godišnjih dodijeljenih sredstava za 2017. godinu (140 770 303 eura) pa je tako maksimalni iznos koji je bio na raspolaganju 902 826 499 eura.⁹⁶ Iznos koji je bio potreban za pomoć Italiji te godine bio je veći od preostalih sredstava. Naime, početni zahtjev Italije zbog potresa u 2016. godini bio je nepotpun zbog niza dodatnih potresa koji su se dogodili nakon toga te je Italija upotpunila zahtjev 2017. godine, a konačna ukupna šteta procijenjena je u iznosu većem nego je bio budžet Fonda solidarnosti za 2017. Stoga je preostali iznos unaprijed preuzet iz sredstava za 2018. godinu (293 971 080 eura). Ukupni predloženi iznos pomoći Italiji iznosio je 1 196 797 579 eura (više u poglavlju 5.8.).⁹⁷ Financijski doprinosi iz Fonda solidarnosti EU-a od 2002. godine sažeti su u tablici 3.

⁹⁴ Europska komisija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Fond solidarnosti Europske unije - godišnje izvješće za 2015.*, COM(2016) 546 final, 2016., str. 3. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be173084-6eb7-11e6-b076-01aa75ed71a1/language-hr/format-PDF>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁹⁵ Europska komisija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Godišnje izvješće za Fond solidarnosti Europske unije za 2016.*, COM(2017) 776 final, 2017c., str. 2. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/76a59c20-e3ff-11e7-9749-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁹⁶ Europska komisija, *Nacrt izmjene proračuna br. 4 za opći proračun za 2017. Priložen prijedlogu o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije za pružanje pomoći Italiji*, COM(2017) 541 final, 2017b., str. 4. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0541:FIN:HR:PDF>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

⁹⁷ Europska komisija, 2017a., op. cit., str. 2. i 5.

Tablica 3. Financijski doprinosi iz Fonda solidarnosti EU-a od 2002. godine

	Država članica	Događaj	Prirodna katastrofa	Kategorija	Šteta (mil. eura)	Pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)	Ukupna pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)
1.	AUSTRIJA	kolovoz 2002.	poplava	velikog razmjera	2 900	134	170,74
		kolovoz 2005.	poplava (<i>Tyrol, Vorarlberg</i>)	regionalna	592	14,8	
		studeni 2012.	poplava (<i>Lavamünd</i>)	susjedna država	10	0,240	
		svibanj 2013.	poplava	susjedna država	866	21,7	
2.	BUGARSKA	svibanj 2005.	poplava	velikog razmjera	222	9,7	41,5
		kolovoz 2005.	poplava	velikog razmjera	237	10,6	
		lipanj 2014.	poplava	velikog razmjera	311	10,5	
		srpanj 2014.	poplava	regionalna	79	2	
		siječanj 2015.	teški zimski uvjeti	velikog razmjera	243	6,4	
		listopad 2017.	poplava (<i>Burgas</i>)	velikog razmjera	90	2,3	
3.	HRVATSKA	svibanj 2010.	poplava	susjedna država	153	3,8	22,79
		rujan 2010.	poplava	susjedna država	47	1,2	
		listopad 2012.	poplava	susjedna država	12	0,287	
		siječanj 2014.	led i poplava	velikog razmjera	292	8,6	
		svibanj 2014.	poplava	velikog razmjera	298	8,9	
4.	CIPAR	travanj 2008	suša	velikog razmjera	165	7,6	14,9
		lipanj 2016	suša i požar	velikog razmjera	181	7,3	
5.	ČEŠKA REPUBLIKA	kolovoz 2002.	poplava	velikog razmjera	2 300	129	160,9
		svibanj 2010.	poplava	susjedna država	205	5,1	
		kolovoz 2010.	poplava	regionalna	437	10,9	

	Država članica	Događaj	Prirodna katastrofa	Kategorija	Šteta (mil. eura)	Pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)	Ukupna pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)
5.	ČEŠKA REPUBLIKA	lipanj 2013.	poplava	susjedna država	637	15,9	
6.	ESTONIJA	siječanj 2005.	oluja	velikog razmjera	48	1,3	1,3
7.	FRANCUSKA	rujan 2002.	poplava (<i>Gard</i>)	regionalna	835	21	252,6
		prosinac 2003.	poplava (<i>Vallée du Rhöne</i>)	regionalna	785	19,6	
		veljača 2007.	tropska ciklona <i>Gamede (la Réunion)</i>	regionalna	211	5,3	
		kolovoz 2007.	uragan <i>Dean (Martinique)</i>	regionalna	509	12,8	
		siječanj 2009.	oluja <i>Klaus</i>	velikog razmjera	3 806	109,4	
		veljača 2010.	oluja <i>Xynthia</i>	regionalna	1 425	35,6	
		rujan 2017.	uragan <i>Irma & Maria</i>	regionalna	1 956	48,9	
8.	NJEMAČKA	kolovoz 2002.	poplava	velikog razmjera	9 100	444	1 002,9
		siječanj 2007.	oluja <i>Kyrill</i>	velikog razmjera	4 750	166,9	
		svibanj 2013.	poplava	velikog razmjera	8 154	360,5	
		svibanj 2016.	poplava (<i>Lower Bavaria</i>)	regionalna	1 259	31,5	
9.	GRČKA	ožujak 2006.	poplava (<i>Evros</i>)	regionalna	372	9,3	118,2
		kolovoz 2007.	šumski požar	velikog razmjera	2 118	89,8	
		siječanj 2014.	potres (<i>Kefalonia</i>)	regionalna	147	3,7	
		veljača 2015.	poplava (<i>Evros+Central Greece</i>)	regionalna	395,9	9,9	
		studeni 2015.	potres (<i>Lefkada</i>)	regionalna	66,1	1,6	
		lipanj 2017.	potres (<i>Lesbos</i>)	regionalna	54,4	1,4	
		srpanj 2017.	potres (<i>Kos</i>)	regionalna	101	2,5	

	Država članica	Događaj	Prirodna katastrofa	Kategorija	Šteta (mil. eura)	Pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)	Ukupna pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)
10.	MAĐARSKA	travanj 2006.	poplava	velikog razmjera	519	15,1	37,6
		svibanj 2010.	poplava	velikog razmjera	719	22,5	
11.	IRSKA	studenj 2009.	poplava	regionalna	521	13	13
12.	ITALIJA	kolovoz 2002.	potres (Molise)	regionalna	1 558	30,8	2 515,7
		kolovoz 2002.	vulkanska erupcija (Etna)	regionalna	894	16,8	
		travanj 2009.	potres (Abruzzo)	velikog razmjera	10 212	493,8	
		kolovoz 2010.	poplava (Veneto)	regionalna	676	16,9	
		kolovoz 2011.	poplava (Liguria & Tuscany)	regionalna	723	18,1	
		svibanj 2012.	potres (Emilia-Romagna)	velikog razmjera	13 274	670,2	
		studenj 2013.	poplava (Sardinia)	regionalna	652	16,3	
		kolovoz 2014.	poplava	regionalna	2 241	56	
kolovoz 2016.-siječanj 2017.	potres	velikog razmjera	21 879	1 196,8			
13.	LATVIJA	siječanj 2005.	oluja	velikog razmjera	193	9,5	9,5
14.	LITVA	siječanj 2005.	oluja	susjedna država	15	0,4	17,3
		listopad 2017.	poplava	velikog razmjera	408	16,9	
15.	MALTA	rujan 2003.	oluja i poplava	velikog razmjera	30	0,96	0,96
16.	POLJSKA	svibanj 2010.	poplava	velikog razmjera	2 994	105,6	117,9
		kolovoz 2017.	oluja	regionalna	491	12,3	
17.	PORTUGAL	srpanj 2003.	šumski požar	velikog razmjera	1 228	48,5	134,4
		veljača 2010.	poplava+ odroni tla	velikog razmjera	1 080	31,3	

	Država članica	Događaj	Prirodna katastrofa	Kategorija	Šteta (mil. eura)	Pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)	Ukupna pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)
17.	PORTUGAL	kolovoz 2016.	požar (<i>Madeira</i>)	regionalna	157	3,9	
		lipanj-listopad 2017.	šumski požar	velikog razmjera	1 458	50,7	
18.	RUMUNJSKA	travanj 2005.	poplava	velikog razmjera	489	18,8	119
		srpanj 2005.	poplava	velikog razmjera	1 050	52,4	
		srpanj 2008.	poplava	regionalna	471	11,8	
		lipanj 2010.	poplava	velikog razmjera	876	25,0	
		kolovoz 2012.	suša i požar	velikog razmjera	807	2,5	
		travanj 2014.	poplava	susjedna država	168	4,2	
		srpanj 2014.	poplava	regionalna	172	4,3	
19.	SRBIJA	svibanj 2014.	poplava	velikog razmjera	1 105	60,2	60,2
20.	SLOVAČKA	studeni 2004.	oluja (<i>Tatras</i>)	velikog razmjera	203	5,7	26,1
		svibanj 2010.	poplava	velikog razmjera	561	20,4	
21.	SLOVENIJA	rujan 2007.	poplava	velikog razmjera	233	8,3	48,3
		rujan 2010.	poplava	velikog razmjera	251	7,5	
		listopad 2012.	poplava	velikog razmjera	360	14,1	
		siječanj 2014.	ledena oluja	velikog razmjera	429	18,4	
22.	ŠPANJOLSKA	studeni 2003.	izlivanje nafte (<i>Prestige</i>)	regionalna	436	8,6	34,2
		kolovoz 2003.	šumski požar (<i>PT Border</i>)	susjedna država	53	1,3	
		svibanj 2011.	potres (<i>Lorca</i>)	regionalna	843	21,1	
		kolovoz 2017.	šumski požar	susjedna država	129	3,2	
23.	ŠVEDSKA	siječanj 2005.	oluja (<i>Gudrun</i>)	velikog razmjera	2 297	81,7	81,7

	Država članica	Događaj	Prirodna katastrofa	Kategorija	Šteta (mil. eura)	Pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)	Ukupna pomoć iz Fonda solidarnosti (mil. eura)
24.	UJEDINJENO KRALJEVSTVO	lipanj 2007.	poplava	velikog razmjera	4 612	162,3	222,6
		prosinac 2015.	poplava	regionalna	2 412	60,3	
Ukupna pomoć iz Fonda solidarnosti EU-a od 2002. godine					5 224,29 milijuna eura		

Izvor: prema European Commission, *EU Solidarity Fund Interventions since 2002*, 2018a. Dostupno na:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/doc/interventions_since_2002.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

U nastavku se opisuju pojedini odabrani primjeri financiranja posredstvom Fonda solidarnosti EU-a u državama članicama EU-a.

5.1. Austrija

Katastrofa nastala u Sloveniji 2013. godine nanijela je štetu gradu Lavamünd-u koji se nalazi na ušću Labotnice uz Dravu na granici Austrije. Poplava je prouzročila štetu javnim zgradama, poslovnim prostorima, stambenim prostorima te lokalnoj infrastrukturi. Šteta je procijenjena na 9,6 milijuna eura, što je ispod praga za mobilizaciju sredstava iz Fonda solidarnosti EU-a za katastrofu velikih razmjera pa se Austrija morala pozvati na „susjednu zemlju“, a visina iznosa sredstava isplaćena iz fonda je 240 000 eura.⁹⁸

Također, 2013. poplave su pogodile sedam od devet pokrajina Austrije, u porječjima kao što su: Saalach, Salzach, Inn i gornji Dunav. Poplave su dosegnule razinu nezabilježenu u posljednjih 500 godina. Obilježile su štetu u vodoopskrbi, odvodnji otpadnih voda, prometnom sektoru i infrastrukturi. Imovina i usjevi su uništeni i propalo je preko 22 000 hektara poljoprivrednog zemljišta, a preko 300 poduzeća pretrpjelo je i izravne štete. Ukupna izravna šteta procijenjena je na 866,462 milijuna eura, što predstavlja 48 % praga za katastrofu velikih razmjera. Austrija se pozvala na odredbu

⁹⁸ Europska komisija, 2015a., op. cit., str. 5.

o kriterijima „susjedna zemlja“ te je Komisija odlučila isplatiti financijsku pomoć u iznosu od 21,662 milijuna eura.⁹⁹

5.2. Bugarska

Sredinom lipnja 2014. godine, posebno u razdoblju od 17.-20., jake kiše pogodile su dijelove Bugarske te uzrokovale poplave. Bugarska vlast predala je zahtjev Komisiji za pomoć iz Fonda solidarnosti te je procijenila štetu u iznosu od 311 328 milijuna eura. Taj iznos predstavlja 0,80 % BND-a Bugarske odnosno 134 % praga za mobilizaciju fonda namijenjenog za Bugarsku u iznosu od 232 502 milijuna eura. Komisija je prihvatila zahtjev Bugarske u kategorizaciji „katastrofe velikih razmjera“ te je isplatila 8. travnja 2015. godine iznos od 10 542 110 eura.¹⁰⁰

Krajem srpnja i početkom kolovoza 2014. Bugarska je pretrpjela dodatne intenzivne i teške oborine, što je prouzročilo znatnu štetu javnoj i privatnoj infrastrukturi, tvrtkama, privatnim kućama i imovini te oštetilo poljoprivredni sektor. Bugarske vlasti procijenile su ukupnu izravnu štetu uzrokovanu katastrofom na 79,344 milijuna eura, što predstavlja 0,20 % bugarskog BND-a. Sukladno tome, zahtjev je odobren na temelju kriterija za "regionalne katastrofe". Dana 9. travnja 2015. Komisija je odlučila predložiti proračunskom tijelu mobilizaciju Fonda solidarnosti EU-a u iznosu od 1 983 600 eura. Financijski doprinos isplaćen je Bugarskoj 21. kolovoza 2015. godine.¹⁰¹

Krajem siječnja i početkom veljače 2015. glavni dijelovi Bugarske pretrpjeli su jake oborine, snijeg, poplave i odrone koji su prouzročili znatnu štetu javnoj infrastrukturi, tvrtkama, privatnim kućama i imovini te oštetili poljoprivredni sektor. Više od 300 zgrada u gradu Burgasu bilo je poplavljeno. Mnoge rijeke (npr. Rijeka Maritsa / Evros) preplavile su poljoprivredna zemljišta i šume. Gusti vjetrovi uništavali su borove šume, prouzročili prekide struje, poremetili komunikacijske mreže, a ceste su blokirane od strane palih stabala. Bugarske vlasti procijenile su ukupnu izravnu štetu uzrokovanu katastrofom na 243,305 milijuna eura, što predstavlja 0,622 % bugarskog BND-a. Budući da je procijenjena ukupna izravna šteta prekoračila prag, katastrofa se kvalificirala kao "katastrofa velikih razmjera". Nakon prethodne procjene prijave

⁹⁹ Ibidem, str. 7.

¹⁰⁰ Europska komisija, 2015b., op. cit., str. 7./8.

¹⁰¹ Europska komisija, 2016., op. cit., str. 5.

Komisija je zaključila da su ispunjeni uvjeti za plaćanje predujma u iznosu od 637 782 eura koji je isplaćen 15. srpnja 2015. Nakon što je izvršila svoju procjenu, Komisija je 10. srpnja 2015. godine odlučila predložiti proračunskom tijelu mobilizaciju Fonda solidarnosti EU-a u iznosu od 6 377 815 eura isplaćenog Bugarskoj 1. prosinca 2015.¹⁰²

5.3. Cipar

Tijekom razdoblja od listopada 2015. do lipnja 2016. Cipar je pretrpio vrlo nisku količinu padalina i toplinske valove. Rezultirajuća suša uzrokovala je propadanje usjeva, šumske i vegetacijske požare i nestašicu vode. Nestašica vode imala je ozbiljan utjecaj na poljoprivredu, kućanstva i okoliš. Veliki dijelovi okruga Nicosia, Larnaca i Famagusta pretrpjeli su 100 %-tna oštećenja usjeva zbog nedostatka oborina. Priljev u spremnicima vode bio je znatno smanjen, posebno u brani Kouris, koja je glavni izvor za postrojenja za pročišćavanje vode i navodnjavanje. Sredinom lipnja, val topline preko Cipra potaknuo je dva velika šumska požara. Prvi na Argaki spalio je površinu od 763 ha šume Pafos. Drugi požar u regiji Solea spalilo je površinu od 1 897 ha, a većina je dio šume Adelfoi. Cipar je procijenio ukupnu izravnu štetu uzrokovanu sušom i šumskim požarima na 180,803 milijuna eura. Taj je iznos prekoračio najveći prag katastrofe za mobilizaciju Fonda solidarnosti koji se primjenjuje na Cipar 2016. Dana 5. prosinca 2016. Komisija je isplatila predujam Cipru u iznosu od 729 876 eura. Komisija je procijenila zahtjev i predložila Europskom parlamentu i Vijeću 24. siječnja 2017. godine da mobilizira Fond solidarnosti za iznos od 7 298 760 eura koji je Cipru isplaćen 16. svibnja 2017. godine.¹⁰³

5.4. Češka Republika

Zbog olujnih kiša koje su 2013. uzrokovale poplave u porječju Berounke, Vltave i Labe te na područjima južne Češke, regije Plzeň, srednje Češke, Hradec Králové, Liberec, Ústí i grad Prag, Češka Republika dala je zahtjev za financijsku pomoć iz Fonda

¹⁰² Ibidem, str. 6.

¹⁰³ Europska komisija, 2017c., str. 4./5.

solidarnosti EU-a. Poplava je prouzročila štetu u iznosu od 637,131 milijuna eura te je uništila posebno prometnu infrastrukturu (željeznice, ceste, mostove), telekomunikacijske mreže, sustave opskrbe vodom, elektroenergetske mreže, sustave za opskrbu plinom, odvodnje otpadnih voda. Oštećene su socijalne i zdravstvene službe, poduzeća, poljoprivredni i šumarski sektor te više od 7 000 domova. Komisija je 3. listopada 2013. godine odlučila isplatiti financijsku pomoć Češkoj Republici u iznosu od 15,928 milijuna eura.¹⁰⁴

5.5. Francuska

Tijekom 2017. godine Francusku, točnije Guadeloupe i St. Martin pogodili su uragani Irma i Marija. Francuske vlasti procijenile su štetu u iznosu od 1 956,2 milijuna eura. S obzirom da taj iznos predstavlja 21,9 % BDP-a i prelazi prag od 1 % za najudaljenije regije, ta se prirodna katastrofa kvalificira kao „regionalna katastrofa“. Francuska je zatražila predujam u iznosu od 4 890 603 eura, a ostatak joj je isplaćen u dva obroka.¹⁰⁵ Ukupni iznos koji je dodijeljen Francuskoj iznosi 49 milijuna eura.¹⁰⁶

5.6. Grčka

Dana 26. siječnja 2014. godine veliki potres magnitude od 5,8 Richter-a nastao je 6,7 km sjeveroistočno od Argostolion-a na otoku Kefalonija te se osjetio i u susjednim područjima Jonskih otoka i na području Grčke. Slijedilo je na desetke manjih potresa koji su imali značajne posljedice na sociološku i ekonomsku strukturu pogođenih područja, posebice otok Kefaloniju. Grčka vlada procijenila je ukupnu štetu na 147,333 milijuna, što predstavlja 12,61 % praga za veliku katastrofu. Najveći trošak iznosila je šteta za cestovne mreže u visini od 50 milijuna eura. Grčka vlada predala je zahtjev

¹⁰⁴ Europska komisija, 2015a., op. cit., str. 7.

¹⁰⁵ Europska komisija, *Prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Grčkoj, Španjolskoj, Francuskoj i Portugalu*, COM(2018) 150 final, 2018a., str. 3./4. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX:52018PC0150>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).

¹⁰⁶ European Commission, *Green light for payments to be made under the Solidarity Fund for France, Portugal, Spain and Greece*, 2018d. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2018/07/07-11-2018-green-light-for-payments-to-be-made-under-the-solidarity-fund-for-france-portugal-spain-and-greece, (pristupljeno 23. rujna 2018.).

temeljen na kriteriju „izvanredne regionalne katastrofe“ te joj je dozvoljena mobilizacija iz Fonda solidarnosti EU-a u iznosu od 3 683 320 eura.¹⁰⁷

Od početka veljače 2015. godine Grčku je pogodio niz poplava u širem području rijeka Evros i Ardas u istočnoj Makedoniji i regiji Trakija. Istovremeno, glavni dijelovi središnje i zapadne Grčke, uključujući regije Epir, zapadnu Grčku, srednju Grčku i Thessaliju, bili su suočeni sa sličnim događajima koji su uzrokovali i veće štete nego u istočnoj Makedoniji. Događaji su prouzročili uništavanje bitne infrastrukture, javnih zgrada, privatnih kuća, poduzeća i poljoprivrede. Poplave u slivu Evros posebno su utjecale na poljoprivredni sektor. Oko 17 500 ha zemlje je poplavljeno. Poljoprivredna infrastruktura, skladišta i usjevi uništeni su. 150 km cesta je oštećeno ili uništeno. Vodoopskrbna i kanalizacijska infrastruktura oštećena je u 17 naselja. Poplave su također prouzročile štetu javnim zgradama (škole, dvorane, knjižnice). Zapadni, središnji i sjeverni dijelovi Grčke pretrpjeli su jake oborine i oluje, kao i obilni snijeg u planinama te olujne južne vjetrove, kako na moru tako i na kopnenom području. Događaji su izazvali prekide u opskrbi električnom energijom te izoliranje brojnih planinskih naselja u kojima su stanovnici trebali biti evakuirani. Katastrofa je nanijela štetu na više od 60 % cestovne mreže u Epiru. Poljoprivreda je pretrpjela gubitak usjeva, a pogođene su i trgovine, domovi, komercijalne tvrtke te gospodarstva za uzgoj stoke, farme. Također su pogođene i neke od grčkih kulturnih dobara. Grčka je podnijela dvije zasebne prijave za financijski doprinos Fonda solidarnosti EU-a. Oba su zahtjeva zaprimljena 23. travnja 2015., u roku od 12 tjedana nakon prve zabilježene štete- 1. veljače (središnje i zapadne regije) i 4. veljače 2015. (Evros). Zahtjevi su podneseni kao "regionalne katastrofe". Međutim, Komisija je zaključila da su 2 slučaja povezana i imaju isto meteorološko podrijetlo te je odlučila tretirati slučajeve kao jednu regionalnu katastrofu, što nije imalo utjecaja na iznos dodijeljenih sredstava. Grčke vlasti procijenile su ukupnu izravnu štetu u iznosu od 395,878 milijuna eura. Spomenuti iznos predstavljao je 4,78 % prosječnog BDP-a, 5 NUTS 2 regija zahvaćenih katastrofom te je time značajno prelazio 1,5 % BDP-a potrebnog za definiranje regionalne katastrofe. Komisija je odobrila sredstva u iznosu od 331 135 eura za Evros i 658 569 eura za centralnu i zapadnu Grčku koji su isplaćeni 10. lipnja 2015. godine. Nakon dodatne procjene donesena je odluka da se isplati dodatnih 9 896 950 eura.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Europska komisija, 2015b., op. cit., str. 5.

¹⁰⁸ Europska komisija, 2016., op. cit., str. 6./7.

Nadalje, 17. studenog 2015. godine niz potresa jačine 6,1 na Richterovoj skali pogodilo je Lefkadu. Šteta je također zabilježena i u sjevernim dijelovima Itake i Kefalonije. Slijedilo je nekoliko manjih potresa. Privremeni smještaji, skloništa, hrana i voda bili su pruženi pogođenoj populaciji. Potresi su oštetili 120 stambenih jedinica od čega je 20 procijenjeno kao neprikladnim za život. Oštećene su pokrajinske i općinske infrastrukturne mreže, privatne i javne zgrade i kulturna mjesta (uglavnom crkve). Podzemni tokovi pokopali su i uništili neke od turistički najvažnijih plaža na zapadu otoka. Grčke vlasti u početku su procijenile ukupnu izravnu štetu na 65,919 milijuna eura, ali su u ožujku 2016. ipak utvrdile štetu na 66,073 milijuna eura. Šteta je iznosila 2,1 % regionalnog BDP-a u navedenoj regiji NUTS 2 razine i time se kvalificirala kao regionalna katastrofa. Dana 8. travnja 2016. godine Komisija je isplatila predujam Grčkoj u iznosu od 164 798 EUR, a 15. studenog 2016. isplaćeno je dodatnih 1 651 834 eura.¹⁰⁹

U lipnju 2017. grčki otok Lesbos pogodio je potres jačine 6,3 prema Richterovoj skali.¹¹⁰ Zbog štete nastale potresom Grčkoj je dodijeljeno 1,3 milijuna eura.¹¹¹ U srpnju 2017. novi potres pogodio je južnoegejsko područje i otok Kos te će Grčka primiti iznos od 2,5 milijuna eura.¹¹²

5.7. Hrvatska

Hrvatska je 2013. godine predala zahtjev te navela štete uzrokovane obilnim padalinama i poplavama iz 2012., u 9 županija, od kojih je u četiri katastrofa utjecala na lokalno gospodarstvo i uvjete života oko 795 000 stanovnika. Posebno su bili pogođeni poljoprivreda i šumarstvo, mostovi, nasipi itd. Stanovnici su u nekoliko privatnih stambenih objekata morali biti evakuirani. Ukupna procjena štete iznosila je preko 11,463 milijuna eura, a s obzirom da je iznos ispod praga za mobilizaciju sredstava iz Fonda solidarnosti EU-a u kategoriji „prirodne katastrofe velikih razmjera“,

¹⁰⁹ Europska komisija, 2017c., op. cit., str. 2./3.

¹¹⁰ Europska komisija, 2018a., op. cit., str. 2.

¹¹¹ European Commission, 2018d., op. cit.

¹¹² Vijeće Europske unije, *Proračun za 2019.: Vijeće donijelo stajalište*, 2018. Dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2018/09/04/2019-eu-budget-council-adopts-its-position/>, (pristupljeno 18. rujna 2018.).

tj. manji od 0,6 % BND-a, Hrvatska se pozvala na odredbu „susjedna zemlja“. Komisija je prihvatila zahtjev te je isplaćen financijski doprinos u iznosu od 286 587 eura.¹¹³

Tijekom 2014. godine Hrvatsku su pogodile ledene oluje i ponovno poplave ponajviše na dijelovima sjeverozapadne regije i sjevernog Jadrana. Poplave su uzrokovale dodatna oštećenja važnih javnih infrastruktura te privatnih i javnih posjeda. Nakon toga Hrvatska je odlučila predati zahtjev, no ovaj put premašuje prag BND-a sa 0,69 % za „katastrofu velikih razmjera“. Komisija prihvaća zahtjev te je isplaćen doprinos u iznosu od 8 616 263 eura.¹¹⁴

5.8. Italija

U Italiji je 18. i 19. studenog 2013. godine veći dio Sardinije bio pogođen jakom kišom. Rezultat pada velike količine kiše u vrlo kratkom vremenu bio je izlivanje rijeka, što je uzrokovalo poplave i odrone. Ozbiljnu štetu pretrpjela su kućanstva, poduzeća i poljoprivredna imanja te je došlo do prekida prometne i javne infrastrukturne mreže. Italija je prijavila 16 smrtno stradalih osoba, preko 1 700 evakuiranih i jednu nestalu osobu. Talijanska nadležna tijela procijenila su ukupnu izravnu štetu na 652 419 milijuna eura. Italija je pružila detaljnu analizu štete, koja se u najvećem dijelu odnosila na štetu na području cestovne i prometne infrastrukture od 156 522 milijuna eura, na štetu na području hidrauličnih i vodovodnih mreža u iznosu od 224 621 milijuna eura te na javne zgrade (štetu u iznosu od 40 567 milijuna eura). Ukupan iznos za privatnu štetu iznosio je 38 328 milijuna eura. Budući da je iznosila 17,4 % praga za mobilizaciju sredstava iz fonda za „katastrofe velikih razmjera“, ta šteta se kvalificirala prema odredbi za kriterije „izvanredne regionalne katastrofe“ čiji je zahtjev prihvaćen od strane Komisije te je isplaćena financijska potpora u iznosu od 16 310 467 eura.¹¹⁵

Između 9. listopada i 18. studenog 2014. godine šire dijelove sjeverozapadne Italije pogodilo je razdoblje teških vremenskih nepogoda s jakom kišom koja je uzrokovala poplave i odrone. Nepogode su prouzročile veliku štetu javnoj i privatnoj infrastrukturi, poduzećima, kućanstvima i imovini te poljoprivrednom sektoru. Talijanska nadležna tijela procijenila su ukupnu izravnu štetu uzrokovanu katastrofom u iznosu od 2

¹¹³ Europska komisija, 2015a., op. cit., str. 5./6.

¹¹⁴ Europska komisija, 2015b., op. cit., str. 6.

¹¹⁵ Ibidem, str. 4.

241,052 milijuna eura, što je bilo ispod granice kriterija za „katastrofu velikih razmjera“. Financijski doprinos Fonda isplaćen je Italiji 2. listopada u iznosu od 56 026 300 eura, na temelju kriterija za „regionalne katastrofe“.¹¹⁶

Italiju je 24. kolovoza 2016. godine pogodio potres magnitude 6 na Richterovoj ljestvici. To je utjecalo na široka područja Apenina u središnjoj Italiji te je uslijedilo mnoštvo manjih potresa. Krajem listopada 2016. ista je regija pogođena sa dva nova ozbiljna potresa. Prvi se dogodio 26. listopada s jačinom od 5,9 na Richterovoj ljestvici, drugi 30. listopada 2016. s jačinom od 6,5. Ovi potresi dodatno su pogoršali situaciju i prouzročili štetu na pogođenim područjima. Dana 18. siječnja 2017. četiri daljnja potresa pogodila su južni kraj područja gdje su infrastruktura i kuće prethodno već bile oštećene te su se urušile zbog kombinacije velike količine snijega i novih potresa. Ozbiljna oštećenja velikih razmjera nanesena su privatnim i javnim zgradama, infrastrukturi, poduzećima, poljoprivrednim gospodarstvima te važnoj kulturnoj baštini. Katastrofa se pokazala daleko najozbiljnijom koju je ikada trebao riješiti Fond solidarnosti. Nakon prvih šteta Italija je podnijela zahtjev za financijski doprinos iz Fonda solidarnosti na osnovu kojeg joj je Komisija dodijelila predujam predviđenog doprinosa Fonda solidarnosti od 30 milijuna eura i isplatila ga 9. prosinca 2016. Kako bi se uzeli u obzir kasniji potresi, Italija je 15. veljače 2017. dostavila ažurirani zahtjev s revidiranom procjenom uključujući sve štete uzrokovane potresima između 24. kolovoza 2016. i 18. siječnja 2017. godine.¹¹⁷ Na temelju zahtjeva Italije, ukupni iznos pomoći iz Fonda solidarnosti iznosi 1 196 797 579 eura.¹¹⁸

5.9. Njemačka

Zahtjev Njemačke 2013. godine podnesen je radi šteta koje su nastale zbog velikih količina kiša i razina vode koje su premašile povijesne rekorde na mnogim rijekama. Ta je katastrofa pogodila 12 njemačkih saveznih pokrajina; poginulo je osmero ljudi, a najmanje 128 je bilo ozlijeđeno. Više od 100 000 ljudi je evakuirano, a ukupno 600 000 bilo je pogođeno katastrofom. Šteta je procijenjena u iznosu preko 8,153 milijarde eura

¹¹⁶ Europska komisija, 2016., op. cit., str. 5./6.

¹¹⁷ Europska komisija, 2017c., op. cit., str. 5./6.

¹¹⁸ Europska komisija, 2017a., op.cit., str. 4.

pa je Komisija predložila mobilizaciju financijske pomoći u iznosu od 360,454 milijuna eura, a doprinos je isplaćen 2014.¹¹⁹

U razdoblju između svibnja i lipnja 2016., Njemačka je doživjela neuobičajeno jake oborine koji su prouzročile poplave nekoliko sela, posebno u regiji *Niederbayern* (Donja Bavarska). Grad *Simbach am Inn* gotovo je potpuno uništen 1. lipnja, područje od oko 430 km² s oko 5 000 kuća poplavljeno je u okrugu *Rottal Inn*. Ukupno je stradalo više od 47 000 ljudi u Donjoj Bavarskoj, a sedam je ljudi izgubilo život. Katastrofa je oštetila javnu infrastrukturu, privatne kuće te poduzeća. Procijenjena ukupna izravna šteta bila je 1 259,005 milijuna eura. To je iznosilo 3,03 % BDP-a regije i premašilo je regionalni prag od 1,5 % kako je propisano Uredbom. Njemačkoj je odobrena mobilizacija Fonda solidarnosti u iznosu od 31 475 125 eura što joj je isplaćeno 29. ožujka 2017. godine.¹²⁰

5.10. Portugal

Visoke temperature, vrlo jaki vjetrovi i nedostatak oborina koji su pogodili otok Madeiru od 8. do 13. kolovoza 2016. izazvali su velike požare s posebno ozbiljnim posljedicama za glavni grad Funchal i općinu Calheta. Također su imali snažan utjecaj na svakodnevni život i imovinu stanovništva, uključujući tri žrtve. Izgorjela površina obuhvaćala je 6 000 hektara, od čega se 560 hektara odnosilo na zaštićena područja koja pripadaju mreži Natura 2000. Povijesna mjesta te stotine privatnih kuća oštećeni su ili uništeni. Osim toga, pogođeni su osnovna infrastruktura, poduzeća i sektor poljoprivrede. Portugalske vlasti podnijele su zahtjev u kategoriji „izvanredne regionalne katastrofe“ s ukupnom izravnom štetom procijenjenom na 157 milijuna eura. Portugalu je isplaćen doprinos u iznosu od 3 925 000 eura.¹²¹

Između lipnja i listopada 2017. središnji i sjeverni dio Portugala zadesili su teški požari u kojima je mnogo ljudi izgubilo živote. Komisija je predložila da se zbog spomenute katastrofe Portugalu dodijele sredstva u iznosu od 50,6 milijuna eura, što je i odobreno.¹²²

¹¹⁹ Europska komisija, 2015a., op. cit., str. 6./7.

¹²⁰ Europska komisija, 2017c., op. cit., str. 4.

¹²¹ Ibidem, str. 5.

¹²² European Commission, *European Solidarity Fund - Portugal*, 2018b. Dostupno na:

5.11. Rumunjska

Tijekom travnja i svibnja 2014., veliki dijelovi Rumunjske bili su pogođeni poplavama koje su dovele do uništenja javne i privatne infrastrukture, privatnih kuća i poljoprivrede. Zahtjev je podnesen kao katastrofa "susjedne zemlje" tvrdeći da je katastrofa koja je pogodila Rumunjsku ista ona koja se dogodila u Srbiji 14. svibnja 2014. nadalje, a koji je Komisija prethodno ocijenila kao katastrofu velikih razmjera. Nakon zatražene revidirane prijave, Rumunjska je 29. rujna 2014. podnijela procjenu štete u iznosu od 167,927 milijuna eura. Taj iznos predstavljao je 0,13% BND-a Rumunjske. Komisija je 9. travnja 2015. godine odlučila predložiti proračunskom tijelu (Parlamentu i Vijeću) mobilizaciju Fonda solidarnosti u iznosu od 4 198 175 EUR. Financijski doprinos isplaćen je Rumunjskoj 21. kolovoza 2015.¹²³

Rumunjska je podnijela drugi zahtjev za pomoć Fonda solidarnosti za štetu uzrokovanu jakim padalinama koje su uzrokovale poplave i odrone tla u jugozapadnoj Rumunjskoj u razdoblju od kraja srpnja do sredine kolovoza 2014. Katastrofa je prouzročila štetu na javnoj i privatnoj infrastrukturi, u poslovnom i poljoprivrednom sektoru, na kulturnoj baštini i privatnim kućama. Rumunjska nadležna tijela procijenila su da je ukupna izravna šteta uzrokovana katastrofom 171,911 milijuna eura, što je predstavljalo 0,13 % rumunjskog BND-a i stoga ostaje ispod praga za „katastrofu velikih razmjera“. Sukladno tome, zahtjev je ispitan na temelju kriterija za "regionalne katastrofe". Dana 21. kolovoza 2015. Rumunjskoj je isplaćen doprinos u iznosu od 4 297 775 eura.¹²⁴

5.12. Slovenija

Šteta koja je nastala u Sloveniji zbog obilnih padalina i poplava 2012., tijekom siječnja 2013. godine procijenjena je na 359,535 milijuna eura, a odnosi se na poljoprivredu, šumarstvo te lokalnu cestovnu infrastrukturu i vodotokove. Šteta je zabilježena na više od 2 500 domova, 10 škola te na upravnim i gospodarskim građevinama. Iznos štete koja je procijenjena predstavlja 1,008 % slovenskog BND-a što znači da premašuje

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2018/european-union-solidarity-fund-portugal, (pristupljeno 16. rujna 2018.). European Commission, 2018d., op. cit.

¹²³ Europska komisija, 2016., op. cit., str. 3./4.

¹²⁴ Ibidem, str. 4./5.

prag za mobiliziranje sredstava iz fonda za katastrofu velikih razmjera koji je za Sloveniju predviđen u iznosu od 214,021 milijuna eura. Nakon prihvaćenog zahtjeva Komisija je donijela odluku o mobilizaciji financijske pomoći u iznosu od 14,081 milijuna eura.¹²⁵

Još je jedna prirodna katastrofa pogodila Sloveniju 2014. godine, a to je zimska oluja, kojom je polovica alpskih šuma bila pogođena ledenom kišom, dok je svako četvrto kućanstvo ostalo bez struje zbog velikih količina snijega koje su rušile električne stupove i drveća. Posljedica te oluje bio je i porast razine vode. Izravna šteta uzrokovana ledom procijenjena je na 428 734 milijuna eura, a katastrofa je proglašena „prirodnom katastrofom velikih razmjera“. Nakon odobrenog zahtjeva, EU-a je isplatila 18 388 478 eura pomoći iz Fonda solidarnosti EU-a.¹²⁶

5.13. Srbija

U svibnju 2014. godine teški vremenski uvjeti pogodili su velike dijelove Srbije, što je dovelo do najgorih zapamćenih poplava, uzrokujući goleme štete na javnoj i privatnoj infrastrukturi, kao i na stotinama tisuća kućanstava. U sklopu ažuriranih informacija dostavljenih 18. kolovoza 2014., nadležna tijela procijenila su ukupnu izravnu štetu uzrokovanu katastrofom u iznosu od 1 106 milijuna eura. To je iznosilo 3,80 % BND-a Srbije te je iznos prekoračio više od šest puta prag za mobiliziranje Fonda solidarnosti EU-a za katastrofu velikih razmjera koji se odnosi na Srbiju. Kako je procijenjena ukupna izravna šteta premašila prag, katastrofa se kvalificirala kao "prirodna katastrofa velikih razmjera", a Komisija je prihvatila zahtjev Srbije 10. listopada 2014. te isplatila financijski doprinos u iznosu od 60 224 605 eura 14. travnja 2015.¹²⁷

¹²⁵ Europska komisija, 2015a., op. cit., str. 5.

¹²⁶ Europska komisija, 2015b., op. cit., str. 5./6.

¹²⁷ Ibidem, str. 7.

5.14. Španjolska

U listopadu 2017. Galiciju u Španjolskoj pogodili su šumski požari koji su nanijeli štetu u visini od 129,1 milijun eura. S obzirom da je Španjolska pogođena istim meteorološkim uvjetima kao i kod katastrofe velikih razmjera u Portugalu, nastala šteta kvalificira se na temelju „odredbe o susjednoj državi“, prema kojoj je odlučeno da se Španjolskoj dodijele sredstva u iznosu od 3,2 milijuna eura.¹²⁸

5.15. Ujedinjeno Kraljevstvo

Dana 5. prosinca 2015. Ujedinjeno Kraljevstvo pretrpjelo je snažne poplave koje su zahvatile 11 regija. Katastrofa je zahvatila preko 16 000 kućanstava i 4 985 poduzeća, a oko 3 600 kućanstava moralo je biti smješteno u alternativni smještaj. Nastojanja spašavanja i oporavka poduprlo je 1 700 vojnika, od kojih je u svakom trenutku na terenu bilo oko 700. Katastrofa je imala snažan utjecaj na turizam (35 % turističkih poduzeća smješteno je u područjima pogođenim poplavama na sjeveru Engleske). Poljoprivredna gospodarstva također su pretrpjela gubitak proizvodnje. Ujedinjeno Kraljevstvo procijenilo je ukupnu izravnu štetu na 2 412,042 milijuna eura. Katastrofa je bila kategorizirana kao „regionalna prirodna katastrofa“ te je mobiliziran Fond solidarnosti u iznosu od 60 301 050 eura koji je isplaćen 17. srpnja 2017. godine.¹²⁹

5.16. Sredstva dodijeljena za 2018. godinu

U sklopu Okvira 2014.-2020. maksimalni godišnji dodijeljeni iznos u sklopu Fonda solidarnosti iznosi 500 milijuna eura, kojem se pridodaje iznos koji nije utrošen tijekom prethodnih godina.

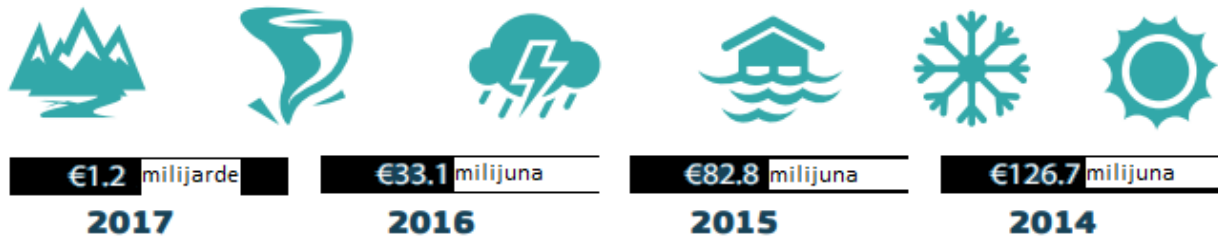
Sredstva efektivno dodijeljena od 2014. do 2017. prikazana su na slici 9; dodijeljena sredstva u 2014. godini iznose 126,7 milijuna eura, u 2015. 82,8 milijuna eura, 2016. 33,1 milijun eura, a 2017. godine 1,2 milijarde eura. Kako su potrebna sredstva za 2017. godinu, zbog velikih potresa u Italiji, naveliko premašila godišnja raspoloživa

¹²⁸ Europska komisija, 2018a., op. cit., str. 6. i 10. European Commission, 2018d., op. cit.

¹²⁹ Europska komisija, 2017c., op. cit., str. 3./4.

sredstva, iskorištena su sredstva preostala iz 2016. godine, ali su također unaprijed pozajmljena sredstva za 2018. godinu.¹³⁰

Slika 8. Sredstva dodijeljena iz Fonda solidarnosti EU-a od 2014. do 2017.

Izvor: European Commission, *European Solidarity Fund: Determination of Aid Amounts*, 2018c. Dostupno na:

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2018/eu-solidarity-fund-determination-of-aid-amounts, (pristupljeno 23. rujna 2018.).

Na početku 2018. ukupan iznos za mobilizaciju Fonda solidarnosti EU-a iznosio je 421 142 057 eura, a trenutno je na raspolaganju 139 397 191 eura (nakon zadržavanja obvezne pričuve, kao i mobilizacije sredstava za Grčku, Španjolsku, Francusku i Portugal te Bugarsku, Grčku, Litvu i Poljsku u 2018.), uz dodatan prijedlog dodjele sredstava za Latviju u iznosu 17,7 milijuna eura.¹³¹

Iz prikazanog proizlazi da su potrebe za financiranjem korištenjem sredstava iz Fonda solidarnosti EU-a sve veće, čime se potvrđuje uloga fonda. Također, nužno je razmotriti različite instrumente financiranja tijekom rješavanja posljedica nepogoda, nastaviti olakšavanje procedura kao i preventivno djelovanje kako bi se negativni učinci spriječili ili ublažili.

¹³⁰ European Commission, 2018c., op. cit.

¹³¹ Europska komisija, *Prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Latviji*, COM(2018) 658 final, 2018b., str. 4. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52018PC0658>, (pristupljeno 23. rujna 2018.).

6. ZAKLJUČAK

Zbog klimatskih promjena, sve su češće prirodne katastrofe koje pogađaju zemlje članice EU-a. Poplave koje su se dogodile 2002. godine rezultirale su osnivanjem Fonda solidarnosti EU-a. Cilj fonda je omogućiti svim zemljama članicama pomoć, tj. resurse koji će im pomoći u saniranju štete nastale prirodnim katastrofama. Fond solidarnosti je fond bespovratnih sredstava što znači da se ne financira iz nacionalnog proračuna već postoji određeni iznos koji je namijenjen za sve članice zajedno te se preraspodjeljuje prema potrebama.

Svaka država članica nakon prirodne katastrofe trebala bi predati zahtjev Europskoj komisiji. Od 2002.-2017. godine odobreno je 83 zahtjeva, a isplaćeno više od 5 milijardi eura bespovratnih sredstava.¹³²

Fond solidarnosti relativno je učinkovito ispunjavao ciljeve jer nije odgovarao dovoljno brzo budući da su neki kriteriji bili prekomplikirani ili nejasni. Zbog toga je Europska unija provela reformu Fonda solidarnosti gdje je donesena nova odredba za sušu, pojednostavljena su pravila o prihvatljivosti, omogućeno je isplaćivanje predujma, skraćene su administrativne procedure i određeni su kriteriji za regionalne katastrofe, kako bi rezultati djelovanja fonda bili još uspješniji.

Zemlje članice koje su imale najveće štete, odnosno kojima je isplaćen najviši iznos sredstava iz Fonda solidarnosti su: Italija, Njemačka te Francuska. Također, zemlje članice koje nisu toliko podložne prirodnim katastrofama, odnosno kojima je dodijeljen najmanji iznos bespovratnih sredstava su: Malta i Estonija.

Na temelju analize provedene u radu potvrđeno je da su države članice EU-a često suočene sa značajnim posljedicama nastalih katastrofa i velikim gubicima. Pri tome im pomaže Fond solidarnosti EU-a koji postaje sve potrebniji, ali i uspješniji u svom djelovanju. Zahvaljujući reformi reagira brže i dodjeljuje odgovarajući iznos sredstava zemljama članicama pogođenim prirodnim katastrofama. Također, uz samo financiranje koje pomaže uklanjanju šteta, ujedno doprinosi sprječavanju katastrofa tako da se države članice prilagođavaju boljem upravljanju rizicima.

¹³² European Commission, 2018a., op. cit.

LITERATURA

Knjige:

1. Belić, M., *Potpore i javni natječaji iz EU fondova*, Zagreb, Nova knjiga Rast, 2011.
2. Maletić, I. (ur.), *EU PROJEKTI - od ideje do realizacije*, Zagreb, TIM4PIN d.o.o. za savjetovanje, 2016.

Članci u časopisima:

1. Aakre, S., Banaszak, I., Mechler, R., Rübhelke, D., Wreford, A., Kalirai, H., „Financial adaptation to disaster risk in the European Union“, *Mitigation and Adaptation Strategies for Global Change*, vol. 15, br. 7, 2010., str. 731. Dostupno na: <https://link.springer.com/article/10.1007/s11027-010-9232-3#Sec4>, (pristupljeno 20. rujna 2018.).
2. Ionciă, M. i E.-C. Petrescu, „The European Union Solidarity Fund: An Important Tool in the Recovery After Large-scale Natural Disasters“, *Romanian Statistical Review*, br. 1, 2016., str. 69.-80. Dostupno na: http://www.revistadestatistica.ro/wp-content/uploads/2016/03/RRS01_2016_A6.pdf, (pristupljeno 07. kolovoza 2018.).
3. Kesner-Škreb, M., „Regionalna politika Europske unije“, *Financijska teorija i praksa*, vol. 33, br. 1, 2009., str. 103.-105. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/36053>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).
4. Perinić, J., Mikac, R. i P. Vitas, „Poplave - izazovi koji zahtijevaju promjenu diskursa djelovanja“, *Bezbednost*, vol. 56, br. 3, 2015., str. 98.-114. Dostupno na: <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/0409-2953/2014/0409-29531403098P.pdf>, (pristupljeno 07. rujna 2018.).

Internet izvori (*različite vrste publikacija*):

1. Dujmović, K. A., Jagić, J. i A. Vela, *Praktični vodič za korisnike EU fondova u Hrvatskoj*, Zagreb, Hrvatska udruga poslodavaca, 2012. Dostupno na:

<https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Međunarodna/Sandra/Prakticni%20vod%20ic%20za%20korisnike%20EU%20fondova.pdf>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).

2. Commission of the European Communities, *Report from the Commission - European Union Solidarity Fund - Annual report 2002-2003 and report on the experience gained after one year of applying the new instrument*, COM(2004) 397 final, 2004. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2004:0397:FIN:EN:PDF>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).
3. Eurostat, *GDP at regional level - Top 5 regions in the EU 2016.*, 2018. Dostupno na: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/GDP_at_regional_level#Regional_gross_domestic_product_.28GDP.29_per_inhabitant, (pristupljeno 23. rujna 2018.).
4. European Commission, *European Social Fund*, 2015a. Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/funds/fse/index_en.htm, (pristupljeno 18. rujna 2018.).
5. European Commission, *Regional Policy - Key objectives*, 2015b. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/object/index_en.htm, (pristupljeno 18. rujna 2018.).
6. European Commission, *Regional Policy - Why do we need regional policy?*, 2015c. Dostupno na: https://ec.europa.eu/regional_policy/archive/policy/why/index_en.htm, (pristupljeno 18. rujna 2018.).
7. European Commission, *Commission Staff Working Document - Overview of Natural and Man-made Disaster Risks the European Union may face*, SWD(2017) 176 final, 2017. Dostupno na: http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/swd_2017_176_overview_of_risks_2.pdf, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
8. European Commission, *EU Solidarity Fund Interventions since 2002*, 2018a. Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/doc/interventions_since_2002.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

9. European Commission, *European Solidarity Fund - Portugal*, 2018b. Dostupno na:
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2018/european-union-solidarity-fund-portugal, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
10. European Commission, *European Solidarity Fund: Determination of Aid Amounts*, 2018c. Dostupno na:
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/factsheets/2018/eu-solidarity-fund-determination-of-aid-amounts, (pristupljeno 23. rujna 2018.).
11. European Commission, *Green light for payments to be made under the Solidarity Fund for France, Portugal, Spain and Greece*, 2018d. Dostupno na:
https://ec.europa.eu/regional_policy/en/newsroom/news/2018/07/07-11-2018-green-light-for-payments-to-be-made-under-the-solidarity-fund-for-france-portugal-spain-and-greece, (pristupljeno 23. rujna 2018.).
12. European Commission - European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations, „European Disaster Risk Management“, *ECHO Factsheets*, 2018. Dostupno na:
https://ec.europa.eu/echo/files/aid/countries/factsheets/thematic/disaster_risk_management_en.pdf, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
13. European Environment Agency, *Economic losses from climate-related extremes in Europe*, 2017. Dostupno na: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/direct-losses-from-weather-disasters-3/assessment-1>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
14. Europska komisija, *Europa 2020. Europska strategija za pametan, održiv i uključiv rast*, Bruxelles, Europska komisija, 2010. Dostupno na:
<https://mzo.hr/sites/default/files/migrated/europa-2020.pdf>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).
15. Europska komisija, *Izvešće Komisije - Fond solidarnosti Europske unije - godišnje izvješće za 2012.*, COM(2013) 856 final, 2013a. Dostupno na:
<https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0f9c8b0e-5dc3-11e3-ab0f-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-87815926>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

16. Europska komisija, *Reforma Fonda solidarnosti EU-a s ciljem bržeg i jednostavnijeg pružanja potpore nakon katastrofa - priopćenje za tisak*, 2013b. Dostupno na: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-732_hr.htm, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
17. Europska komisija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Fond solidarnosti Europske unije - godišnje izvješće za 2013.*, COM(2015) 118 final, 2015a. Dostupno na: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:5ceb65-c70e-11e4-bbe1-01aa75ed71a1.0021.03/DOC_1&format=PDF, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
18. Europska komisija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Fond solidarnosti Europske unije - godišnje izvješće za 2014.*, COM(2015) 502 final, 2015b. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e05894c7-73e3-11e5-86db-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-87815933>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
19. Europska komisija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Fond solidarnosti Europske unije - godišnje izvješće za 2015.*, COM(2016) 546 final, 2016. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/be173084-6eb7-11e6-b076-01aa75ed71a1/language-hr/format-PDF>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
20. Europska komisija, *Prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Italiji*, COM(2017) 540 final, 2017a. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0540:FIN:HR:PDF>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).
21. Europska komisija, *Prilog izvješću Komisije- Fond solidarnosti Europske unije – godišnje izvješće za 2012.*, COM (2013) 856 final, 2013., str. 4., 5., 6., 7. Dostupno na: file:///C:/Users/Home/Downloads/1_HR_annexe_autre_acte_part1_v3.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.)
22. Europska komisija, *Nacrt izmjene proračuna br. 4 za opći proračun za 2017. Priložen prijedlogu o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije za pružanje pomoći Italiji*, COM(2017) 541 final, 2017b. Dostupno na: <https://eur->

lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2017:0541:FIN:HR:PDF,
(pristupljeno 16. rujna 2018.).

23. Europska komisija, *Izvešće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću - Godišnje izvješće za Fond solidarnosti Europske unije za 2016.*, COM(2017) 776 final, 2017c. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/76a59c20-e3ff-11e7-9749-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
24. Europska komisija, *Prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Grčkoj, Španjolskoj, Francuskoj i Portugalu*, COM(2018) 150 final, 2018a. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/hr/TXT/?uri=CELEX:52018PC0150>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).
25. Europska komisija, *Prijedlog odluke Europskog parlamenta i Vijeća o mobilizaciji Fonda solidarnosti Europske unije radi pružanja pomoći Latviji*, COM(2018) 658 final, 2018b. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/?uri=CELEX:52018PC0658>, (pristupljeno 23. rujna 2018.).
26. Europska komisija - Glavna uprava za komunikaciju, *Politike Europske unije: Regionalna politika*, Luksemburg, Ured za publikacije Europske unije, 2014. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e8b473ab-ebc2-4408-8419-d6f77de3aeeb/language-en>, (pristupljeno 18. rujna 2018.).
27. Europska komisija - Glavna uprava za komunikaciju, *Politike Europske unije: Europa 2020.: europska strategija rasta*, Luksemburg, Ured za publikacije Europske unije, 2015. Dostupno na: <https://publications.europa.eu/hr/publication-detail/-/publication/cb881824-b0e3-480d-b8a9-03c01570b2a8/language-hr/format-PDF/source-87491431>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).
28. Europska komisija - Glavna uprava za regionalnu i urbanu politiku, *Fond solidarnosti EU-a. Kako predati zahtjev?*, 2014. Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/thefunds/solidarity/index_hr.cfm, (pristupljeno 17. rujna 2018.).

29. Europski parlament, *Kratki vodič o Europskoj uniji*, Luksemburg: Ured za službene publikacije Europske unije, 2014. Dostupno na: http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/dokumenti/BAAA13001HRC_002.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).
30. Europski parlament, Informativni članci o Europskoj uniji- Proračun i postignuća- Područje primjene i pravo korištenja, Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/hr/sheet/97/fond-solidarnosti>, (pristupljeno 17. rujna 2018.)
31. Europski parlament, *Izješće o Fondu solidarnosti Europske unije: ocjena (2016/2045(INI))*, A8-0341-2016, 2016. Dostupno na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A8-2016-0341+0+DOC+XML+V0//HR>, (pristupljeno 07. kolovoza 2018.).
32. Europski strukturni i investicijski fondovi, *EU fondovi*, 2018. Dostupno na: <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/>, (pristupljeno 2. rujna 2018.).
33. Hahn, J., „Cohesion Policy 2014-2020 – The investment strategy for future EU growth and competitiveness“, *Panorama*, Winter 2011/2012, 40, 2011. str. 4.-11. Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag40/mag40_en.pdf, (pristupljeno 23. rujna 2018.).
34. Haase, D., *Fond solidarnosti*, 2018. Dostupno na: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/hr/FTU_3.1.4.pdf, (pristupljeno 23. rujna 2018.).
35. Hrvatska platforma za smanjenje rizika od katastrofa, *Održana svjetska konferencija o smanjenju rizika od katastrofa*, 2015. Dostupno na: <http://www.platforma.hr/hrvatska-platforma/odrzana-svjetska-konferencija-o-smanjenju-rizika-od-katastrofa.html>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
36. Hrvatska platforma za smanjenje rizika od katastrofa, *Znanost i obrazovanje u SROK-u*, 2018. Dostupno na: <http://www.platforma.hr/hrvatska-platforma/poznavati-rizike-znaci-smanjivati-ih.html>, (pristupljeno 16. rujna 2018.).

37. Krutak d.o.o. - EU Asistent, *One stop shop for EU funds - Europski fond za regionalni razvoj*, 2018a. Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/program/europski-fond-za-regionalni-razvoj>, (pristupljeno 18. rujna 2018.).
38. Krutak d.o.o. - EU Asistent, *One stop shop for EU funds - Konvergencija*, 2018b. Dostupno na: <http://www.europski-fondovi.eu/content/konvergencija>, (pristupljeno 08. rujna 2018.).
39. Ministarstvo rada i mirovinskog sustava, *Europski socijalni fond*, 2014. Dostupno na: <http://www.esf.hr/europski-socijalni-fond/>, (pristupljeno 18. rujna 2018.).
40. Savić, Z., Gelo, R. i S. Bukovac, *Ususret fondovima Kohezijske politike u Hrvatskoj - Kohezijska politika, Strukturni fondovi, Kohezijski fond i primjeri*, Zagreb, Hrvatska gospodarska komora, 2013. Dostupno na: http://arhiva.strukturnifondovi.hr/UserDocsImages/Documents/Edukativni%20kutak/Publikacije/web_publicacija_kohezija_2013.pdf, (pristupljeno 17. rujna 2018.).
41. Službeni list Europske unije, *Uredba Vijeća (EU, EURATOM) br. 1311/2013, Europskog parlamenta i Vijeća od 2. prosinca 2013. kojom se uspostavlja višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2014. - 2020.*, L 347, 2013. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32013R1311>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).
42. Službeni list Europske unije, *Uredba (EU) br. 661/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 2012/2002 o osnivanju Fonda solidarnosti Europske unije*, L 189, 2014. Dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32014R0661>, (pristupljeno 17. rujna 2018.).
43. United Nations, *Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015 - 2030*, Geneva, The United Nations Office for Disaster Risk Reduction, 2015. Dostupno na: https://www.unisdr.org/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf, (pristupljeno 16. rujna 2018.).
44. Vijeće Europske unije, *Proračun za 2019.: Vijeće donijelo stajalište*, 2018. Dostupno na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press->

[releases/2018/09/04/2019-eu-budget-council-adopts-its-position/](#), (pristupljeno 18. rujna 2018.).

POPIS TABLICA

Tablica 1. Prosječni godišnji ekonomski gubitak uzrokovan vremenskim i klimatskim ekstremima (1980.-2016.), u zemljama članicama EEA	20
Tablica 2. Intervencije Fonda solidarnosti EU-a od 2002. godine	33
Tablica 3. Financijski doprinosi iz Fonda solidarnosti EU-a od 2002. godine	36

POPIS SLIKA

Slika 1. Ciljevi, strukturni fondovi i instrumenti	7
Slika 2. Simulacija NUTS II regija, 2014. - 2020.	8
Slika 3. Struktura fondova i programa EU-a	9
Slika 4. Direktni poticaji	10
Slika 5. Indirektni poticaji	11
Slika 6. Dodatni izvori	14
Slika 7. Ostali fondovi i instrumenti (2007.-2013.)	15
Slika 8. Sredstva dodijeljena iz Fonda solidarnosti EU-a od 2014. do 2017.....	52

POPIS GRAFIKONA

Graf 1. Prirodne katastrofe u svijetu i ukupna ekonomska šteta (1900.-2015., milijarde USD).....	17
Graf 2. Prirodne katastrofe u Europi i ukupna ekonomska šteta (1900.-2015., milijarde USD).....	18
Graf 3. Ekonomska šteta prouzročena događajima povezanim s ekstremnim vremenskim i klimatskim prilikama (1980.-2015., u milijardama eura), u 33 zemlje članice EEA, prema vrstama događaja.....	21
Graf 4. Broj država UCPM-a prema vrstama rizika obuhvaćenih pregledom rizika. .	25
Graf 5. Intervencije Fonda solidarnosti EU-a od 2002. do 2015. te dodjela sredstava (u milijunima eura) po datumu nastanka događaja	31
Graf 6. Intervencije Fonda solidarnosti EU-a od 2002. do 2015., prema zemljama...32	

SAŽETAK

Klimatske promjene rezultiraju značajnim nepogodama na koje su posebno osjetljiva pojedina regionalna i urbana područja. Fond solidarnosti Europske unije osnovan je kako bi se odgovorilo na posljedice prirodnih katastrofa, uključujući poplave, šumske požare, potrese, oluje, suše i sl. u državama članicama i regijama Europske unije. Cilj rada je prikazati ulogu i način djelovanja Fonda solidarnosti. U radu se opisuje financiranje u okviru regionalne politike Europske unije, pri čemu se objašnjavaju različiti fondovi. Nakon toga, prikazuju se rizici, posljedice i način upravljanja rizicima od prirodnih nepogoda. Detaljnije se obrađuju osnovna obilježja Fonda solidarnosti Europske unije, kao jednog od instrumenata koji pomaže u suočavanju s posljedicama nepogoda. Objašnjavaju se procedura financiranja i reforme fonda, a zatim se analizira i komparira korištenje sredstava fonda prema odabranim država članicama. Italija je zabilježila najveće štete i primila najviši iznos pomoći. Rezultati upućuju na koristi koje Fond solidarnosti Europske unije pruža pojedinim članicama i regijama Europske unije suočenim s prirodnim katastrofama. Potvrđuje se bitna uloga fonda, sve veća nužnost za korištenjem sredstava, kao i potreba kombiniranja različitih instrumenata financiranja tijekom rješavanja posljedica nepogoda, ali i važnost preventivnog djelovanja.

Ključne riječi: Fond solidarnosti Europske unije, prirodne katastrofe, regionalni razvoj

SUMMARY

Climate changes result with significant disasters where certain regions and urban areas are particularly sensitive on its influences. The European Union Solidarity Fund has been established to respond to consequences of natural disasters, including floods, forest fires, earthquakes, storms, droughts etc. The aim of this thesis is to present the role of the European Union Solidarity Fund, its functioning and activities. Financing in the framework of the European Union's regional policy is described, where different funds are explained. After that, the risks and effects of natural disasters are presented as well as the concept of disaster risk management. The main characteristics of the European Union Solidarity Fund are shown, as one of the instruments which help to deal with the impacts of disasters. Financing procedure and reforms of the fund are introduced in more detail. Analysis and comparison of the European Union Solidarity Fund interventions and absorbed funds across European Union member states follow, covering description of chosen cases. Italy is the country which was most affected by the natural disasters, with the highest damages and the highest amount of support. The results imply on the benefits of the European Union Solidarity Fund. Importance of the fund is confirmed as well as the increasing need to use the fund, to combine different financing instruments in responding to consequences of the disasters, but also the importance of preventing actions.

Keywords: European Union Solidarity Fund, natural disasters, regional development